EL:POBLE:CATALÀ

PUBLICA UN NÚMERO CADA SETMANA

Redacció y Administració: ESCUDELLERS, 33, principal

DISSABTE, 14 DE AVRIL DE 1906

ANY III * BARCELONA * NÚM. 75

PREU D'UN NUMERO SOLT: DEU CENTIMS

SUSCRIPCIÓ: UNA PESSETA TRIMESTRE

L'Administració al públic

El Poble Català, convertit en diari del matí desde 1.er de maig vinent, procurarà ajuntar a la defensa dels nostres ideals patriòtics y polítics, una informació amplíssima y una acció constant per la educació social y la cultura de Catalunya.

Fidels an aquest propòsit, associèm la publicació del diari **El Poble Català** a la edició de noveles inèdites dels mestres de la nostra literatura o de obres eminents de autors extrangers, ab la fí de que les belles lletres, aprofitant l'excelent veícol de difusió que representa un gran diari, puguin realisar en el pensament y en la voluntat del nostre poble tota la séva obra civilisadora.

La publicació del diari y les edicions de nostra *Biblioteca* seràn paraleles y igualment fixes. Cada trimestre repartirèm puntualment als nostres suscriptors una novela en octau francès, de més de trescentes planes, bellament editada, ab encuadernació de percalina, y quin cost a les llibreríes no baxarà de quatre pessetes. Al presentarse al cobro cada rebut trimestral, o l'últim rebut mensual del trimestre, serà entregat el corresponent volúm.

La presentació externa de la **Biblioteca de El Poble Català** competirà ab lo mellor que 's fa a Barcelona y al extranger, y sobre la importancia de les obres que publicarèm cal sols dir, per única recomanació, que les tres primeres seràn tres noveles inèdites de Víctor Català, Pous y Pagès y Massó y Torrents.

La suscripció del diari **El Poble Català**, malgrat el valor dels llibres que repartirèm als nostres abonats, costarà tantsols els següents preus:

BARCELONA, 1'50 pessetes al mes (compresa la suscripció y 'l volúm trimestral de la nostra *Biblioteca*).

CATALUNYA, 5 pessetes trimestre (compresa la suscripció y 'l volúm trimestral de la nostra *Biblioteca*).

Desitjosos, no obstant, de evitar reclamacions pels possibles extravíos a correu dels llibres que haguèm d'enviar als suscriptors de comarques catalanes poc avinentes, admetèrem **per tot CATALUNYA**, *fora de Barcelona*, abonats exclusivament al diari, pel preu de **4 pessetes trimestre** sense cap dret a la nostra *Biblioteca*.

NACIONS IBÈRIQUES, 4 pessetes trimestre (sense volúm).

PAÍSSOS DE L'UNIÓ POSTAL, 9 pessetes trimestre (sense volúm).

Pròxima la data de la transformació de **El Poble Català** en diari, pera facilitar la feina administrativa, als que s'hi suscriguin desde ara directament a l'Administració, els hi remeterèm gratuitament els números del setmanari que 's publiquin per tot aquest mes.

Els abonats de **El Poble Català** setmanari rebràn el diari sense necessitat de renovar la suscripció.

Aquestos son nostres propòsits y aquest el plà econòmic de nostra acció, sempre de creixensa, sempre cap endavant per Catalunya.

Problema clar

Als homes de la Monarquía els preocupa la necessitat d'allargar la vida de les actuals Corts. Els hi convé eludir unes eleccions generals, evitar l'abundosa profusió dels séus quadros polítics, realment cinematogràfics. Han de tenir al menys les aparicncies de certa estabilitat en el treball y en el Govern.

Y això no es fácil. Va tenir en Montero Ríos una existencia efímera. Enlairat ahir, en Moret está avui agotat y pròxim a caure. Poden sorgir demà Governs més petits encara, ab la presidencia den Canalejas, en López Domínguez, en Weyler. Però aquets darrers tampoc serán, ni poc ni gens, mantenedors de l'estabilitat que s'estima necessaria.

Aquesta tongada de lliberals dinàstics está acabantse. Haurà sigut deplorable, insensata y curta. Dexarà rastre d'impotencia, llevor de pertorbacions y conflictes que aniràn produintse. La séva significació y la séva historia resultaràn notoria y ineptament sacrificades a una llei impropria del nostre temps, coronament regressiu d'un règim personal y absolutista.

Voldría ara en Moret posseir el decret de disolució de Corts, y a corre cuita ferne unes altres, incondicionals de la séva persona. An aquest desig ha supeditat el séu prestigi, excedintse y esverantse a si mateix per la lleugeresa inconscient, per la contradicció seguida de la paraula ab la conducta. Però el decret no el tindrà, per l'oposició dels diputats del séu partit, pels esforsos den Montero Ríos, per l'impossibilitat de que un mateix matís logri crear dos Parlaments, un darrera l'altre. Y mal que li pesi, haurà d'obrir les Corts den Montero, ferhí equilibris, sofrirne sovint el malhumor, la desdenyosa tutela.

No té dubte que 'ls pseude lliberals se'n van. Desaparexeràn irats, descompostos, llensats pels séus errors irreparables. Voldrà més endavant galvanisarlos el poder de la Monarquía, cada día més tancada a les aspiracions radicals y democràtiques; mes no els hi trobarà, en tot el cos viu dels pobles espanyols, cap arrel, cap simpatia.

Y per això l'hereu, a curt plasso, no pot ser sinó en Maura. Farà aquest més Corts; prodigarà la séva buida infatuació; tirarà més fortament cap enrera l'obra regressiva de la política monàrquica, donarà a la centralisació unes ressorts, a la burocracia més poder efectiu, a l'Estat més omnipotencia y absolutisme.

¿Y què passarà després de la segona reacció den Maura, somada y justaposada a la dels pseude lliberals? ¿Tornar an aquests, pera que afegexin nous dogals als que ja porten els pobles de Espanya? ¿Seguir el joc funest, suicida, disolvent que vol tancarnos a tota evolució y a tota esperansa?

El problema, afortunadament, es prou clar pera que desde ara se conegui la séva futura solució. En Montero, en Moret y els séus adeptes han despertat en el país energíes, en part distretes, en part latents, cridades aviat a una formidable explossió progressiva y liberal. En Maura, al refermar de moment l'obra reaccionaria, centuplicarà la forsa impulsiva que està acumulantse. Els atavismes despertaràn l'ideal que vegeta y misteriosament s'incuba en el sí del cos social.

Tot indueix a sospitar y a creure que el camvi desitjat s'apropa, que serà fecond y radical. Les intuicions populars el preparen ab l'agermanament de elements y forces com els que integren la solidaritat catalana. Y els esperits el comprenen ab l'amplia visió dels treballs polítics.

L'aspiració republicana tindrà 30 diputats catalans, entre salmeronians, federals y nostres, a les Corts den Maura. En lograrà 30 més en el restant d'Espanya. Dominarà llargament les regions vives y les grans ciutats. Aplegarà els intelectuals, els interessos econòmics més poderosos, les classes dotades de més forsa y altruisme. Pels naturals efectes de la acció y del contagi, aquexa aspiració anirà invadint y saturant les classes menys fortes, els interessos de menor quantia, la massa, els petits pobles y la senzilla gent del camp.

Y quan això, realitat mental d'avui, realitat externa, comensi a produirse, a iniciarse, a voler nexe y instaurarse ab tot el soroll y l'empenta d'una cosa llógica y d'una vida nova; ¿qui y què podrà oposarshi y destorbarho? ¿Els que ara s'agoten, els que s'agotaràn demà? ¿Els caiguts, els que després han de caure? ¿Els prestigis morts, els atavismes que ara realisen, sense donarsen compte, com despedintse definitivament, la darrera irrisoria revivalla?

No ho deturarà ningú. D'un modo ineludible s'imposa el camvi a favor del qual treballen l'odi inútil dels reaccionaris, l'amor fecond dels verdaders lliberals.

J. LLUHÍ Y RISSECH

El Destí y les Quimeres

(Estudis pera una novela)

L'Arnau d'Alzina, mon respetable amic, en sa joventut era un esperit assedegat de bellesa y d'ideal, y ara es un funcionari administratiu probo, puntual y estudiós. Es un cavaller de noble aspecte, que inspira desseguida una fonda simpatia barrejada de pietat; endevinèu en ell quelcòm de definitivament caigut; runes d'una vida que tenía de florir meravellosa sota 'l sol. Va lleugerament encorvat, té grisenca la barba, y sos negres ulls, plens encara d'un antic foc, apar que mirin sempre al lluny, ab encesa y trista mirada. Al entrar en son despatx, sever y burgès, vos impresiona desseguida desagradosament la formidable colecció de l'Alcubilla, caos de lleis no animat y tornat vida pel verb de la Justicia. La Biblioteca de clàssics espanyols den Rivadeneyra y el Diccionari den Montaner y Simón suavisen una mica la terrible impresió.

Aquesta tarda, axecantse de la taula del café y agafantme de brasset, l'Arnau, ab veu un xic opaca, m'ha dit:

— Anemsen. Aquesta atmòsfera me aclapara y les bestieses que aquí 's diuen m'ompleneu d'angoxa, perquè entre la munió d'imbècils tinc de fer un paper o un altre. Y faig un paper passiu. Un diu: «Barcelona es més centralista que Madrit. ¡Deu ens en guart que ella manés!» Y 'm mira volguent dir: «No fa?» Jo l'esguardo sense dir un mot. Somric suaument... Son morts pestilents que empesten la Vida... A voltes dec semblàrloshi un ximple. Sovint estic segur que 'm menyspreuen... Anemsen, anemsen.

Havent mostrat a mon amic l'Arnau d'Alzina 'l plaer que jo 'n tenía de sortir d'allí, hem atravessat una plassa municipal. En el centre hi ha l'estatua d'un guerrer. Té en sa destra una espasa y el peu demunt d'un home: l'enemic. (Estèm al segle XX). Aquestes coses ens eduquen de petits pera inspirarnos respecte y amor a tots. Aquesta reflexió hem fet mentalment, bo y adressant un desdenyós esguart an aquell bronzo. Hem tirat per un bell carreró estret, tortuós, de cases altes y desiguals, per quines amples portalades s'entra a patis coberts d'herba; regna en ells un silenci senyorívol, «llunyà». Hem pujat coratjosament unes escales interminables, y la gran plassa de la Sèu, desde ont es veu tota la ciutat, els rius d'argent, els camps verdejants y «aquelles montanyes...» Hem passat per darrera 'l bastiment migeval. ¡L'absis! Desde allí la Sèu fa l'efecte d'una floració de pedra, espléndida y monstruosa. Aquestos versos den Guerra Junqueiro, parlant de *A arte*, han exit de mos llavis:

Ella que com seus braços colossaes
arrojou aos abysmos do infinito,
como grandes soluços de granito,
as cupulas das velhas cathedraes.

Al últim hem sortit per un vell portal, y allavores... llum en el cel, blau en les montanyes, en els camps una verdor brillanta, y joia en l'esperit.

Havíem romangut callats tot aquell temps, y l'Arnau, com si reprengués ses paraules del café, apretant fort mon bras y fent gestes vagues, com confessantse, m'ha dit.

— Avui he complert cuaranta cinc anys. Ja'n fa vinticinc que volía anarmen d'aquí. Aquest ambient axafava les meves ilusions de xicot. Jo necessitava, pera mòurem dintre la meva propria activitat, una ciutat en plè expandiment d'energíes, ressonanta de treball y de lluita, ont hi hagués molts homes pera no conexen gaires, on no hi hagués «penyes» migrades y a cada pas s'alsessiu centres de veritable cultura en quins s'hi exposessin, analisessin y discutissin els grans problemes que remouen el mon preparantlo pera que 'l Avenir reblert d'armonía hi passi triomfant... Em calía viatjar, axamplant de aquesta manera la meva visió de les coses... A un visionari no li caldrà viatjar. Un místic en sa cel·la, sense veure res del mon enfora, y veient a dintre séu tot el cel, y tot l'infern, podía fer una obra immortal. Però en el nostre temps, pera els qui volen *saber*, pera els esperits anelants y curiosos, un viatge es una dèu inestroncable d'alts conexements. «L'ànima no es viatgera» diu l'Emerson. Però jo crec que l'intel·lecte vol vèureho tot, esbrinarho tot, abrassarho tot, pera treuren una veritat senzilla que será com presa en el poble més insignificant de la terra... Ab aquest pruit y ab aquestes idees jo, desconegut y insignificant, lluitava aquí, en la Ciutat tranquila, morta. Era una empresa ben heròica. Havía assolit la amistat y el companatge d'homes eminentíssims en les lletres. Revistes de valúa publicaven treballs meus. Els dos llibres que vaig donar a l'estampa merexeren, com sab vostè, falaguers conceptes de la crítica.

»Ja li he dit en altra ocasió que essent irresolut de caràcter, després de somniar molt en anarmen vers horitzons més amples, una bella amistat, junt ab altres circonstancies, em feu restar aquí, sota l'ombra de la vila morta. Sens dubte que això tenía que succeir. ¿Hi havía una forsa en mí? ¿Era jo un feble? No fa molt temps, llegint *La Voluntad*, d'en Martínez Ruiz, em vaig sentir impresionat en les entranyes de l'ànima, veient en el personatge de l'original novela quelcòm de ben meu... Vaig guanyar honorablement l'*empleo* que tinc. Vingueren al món l'August, que ja recita els versos de Verlaine y [illegible] prosa opulenta den Gabriel d'Annunzio, en Jordi y la Merceneta, que significaren gros aument de necessitats. Vaig lluitar per lo que *donava pà*, y content del sacrifici, de la *mutilació* del meu *jo*, però esperant sempre molt vagament realisar d'un modo o altre mos somnis, em vaig arrelar aquí.

»Primer vaig dexar d'escriure. Y a la fi he arribat fins a no saber res de lo que en el mon intelectual passa. Devegades rebo una lletra d'un antic company que 'm diu, irònic: «dediquis tant sols a la historia documentada» o un llibre que s'ha publicat de nou. La lletra generalment resta sense contesta y el llibre sense llegir. Sols vostè 'm torna devegades a aquella realitat... ideal, quan ve a llegirme un tros de *Las confesiones de un pequeño filósofo*, o una traducció que ha fet de l'Anatoli France.

»Avui he complert cuarantacinc anys. En cada una d'aquestes dates una tristesa fondíssima s'arrapa a la meva ànima. Em veig vell y recordo aquella jovenesa y penso ab la irremeiable errada de camí, y ab aquella vida que jo podía ferme ab un treball adorat, anant d'assi d'allà inquiet, veient fronts nobles, ulls reveladors de sapiencia, sentint paraules que no estàn emmatzinades de les nostres baxeses, fent, en una paraula, la *meva* vida, tant ardentment volguda que jo no dubto l'haguera realisada. A voltes una veu em diu a cau d'orella: «¡encara hi ets a temps!» Allavores penso recomensar la tasca. Ho provo. Però les belles concepcions resten sense formular, les imatges son carrinclones... Y, de sobte, un crit dels petits o una paraula de la meva esposa, 'm torna a la realitat. Vostè no sab tota l'immensa tristesa d'això, y jo voldría que ara que hi es a temps es dexés atraure per la quimera que vostè veu enllà, en son camí, y anés a la lluita, lluny de la nostra inacció, de les nostres petites tertulies de café, del nostre migrat viure».

Darrerament la veu de l'Arnau ha devingut fosca, y en el foc de sos ulls s'hi ha fos una llàgrima.

Y jo m'he sentit corprès per aquella dolorosa confessió, pensant que molt sovint el Destí no 'ns dexa seguir el pas de les quimeres, interposantse entre elles y nosaltres, anulant nostre voler, destruint els nostres més poderosos anels.

CARLES RAHOLA

*** *Un poble enèrgic, que alena en sa llengua, en ses aspiracions y per conseqüent també en sos interessos materials, sempre s'esforsarà en recobrar sa autonomia nacional, perquè ella sola es la que garanteix l'originalitat de la séva civilisació.*

Ferràn August BEBEL

L'avril de 1904 y el d'enguany

El primer clogué el periode del regionalisme que comensà ab l'esclat formidable de Barcelona davant de les desfetes colonials; d'aquell grandiós moviment que en Moret ha motejat de antipatriòtic y d'egoista, quan es tot generositat y patriotisme.

Catalunya combatuda pels Austries y aniquilada pels primers Borbons, no ha tingut fins ara cap intervenció en la direcció de la política espanyola.

Mes les últimes conseqüencies dels vicis que destruexen al Estat espanyol, trobaren a Catalunya reconstituída y forta pel séu sol esfors. Y encara més, Catalunya está en contacte ab el mon civilisat per raó del séu tràfec industrial y comercial; coneix la vida moderna y veu que coincideixen les condicions naturals del poble català ab les dels capdavanters de la civilisació actual y que la tradició catalana coincideix també ab les corrents d'aquella.

Y Catalunya, que havía realisat la obra grandiosa de lliurar a Espanya de les mans extrangeres que monopolisaven tota sa vida econòmica; Catalunya que, creant la industria y el comers esoanyol, ha fet per la independencia d'Espanya més que els séus guerrers y conquistadors més famosos; Catalunya, en els moments critics de les últimes vergonyes, no es va quedar sense pols, com les altres regions, segons la famosa frase den Silvela; sinó que concebí y va comensar l'obra colossal de la regeneració del Estat.

Els pensadors catalans, ab sa mentalitat positivista y ab el séu concepte econòmic, lliberal y progressiu de la vida dels pobles, havien analisat el trist procés de la degeneració espanyola y determinat les causes y els factors morvosos que l'han produit.

No els podèm seguir en el séu analisi dels elements naturals socials y tradicionals, però necessitèm reproduir ses conclusions polítiques.

Pera surar, el poder absolut dels reis d'Espanya, va destruir els municipis, cèlula de la nostra societat política, y va aniquilar les antigues nacionalitats, organisant un Estat artificiós que en lloc de tenir una ànima gran, com les dels diferents pobles del Estat espanyol, sols tenía ideals xorcs y malsans, oposats radicalment an els que orientaven la vida del mon a la Edat moderna.

Aquesta obra sols podía dur al aniquilament y a la mort, y la experiencia històrica comprova que els mals d'Espanya son deguts al séu esperit que animà l'origen, perquè ab ell comensen y mai s'aturen, y sols lo essencial es permanent y constant.

Catalunya, lliure de prejudicis patrioters, ha pogut veure axò, y, convensuda de que el mal está en el centralisme, fill del despotisme y pare del endarreriment, ha enlairat el séu penó barrat, que simbolisa els més grans ideals: patria, llibertat, progrés.

Catalunya va trobar com primer enemic el caciquisme, darrera concreció del centralisme, y contra el barceloní va lliurar el primer combat, seguit de victoria completa, guanyada pel esfors de tots units en santa comunió d'idees.

Els oligarques madrilenys s'han esfereit davant d'aquest moviment, y cubrintse ab la bandera d'Espanya, fan veure que ataquèm an aquesta quan els ataquèm an ells. Y fan més. Per derrotarnos miren de dividirnos, y de vegades ho conseguexen!

Aprofitant els més greus problemes que'l sediment del séu domini ens ha dexat, un día posa als burgesos enfront del proletariat; altre atía conservadors contra lliberals, y fins arriba a pertorbar les conciencies y fomentar odis rel·ligiosos.

Un Estat dèbil, impotent y desorganisat no té solució per aquestos problemes, que els paíssos avensats van resolent en una evolució lenta, informada per un criteri armònic y equitatiu, sens sotracs, forts, dexant obrar lliurement les lleis que mouen la dinàmica social envers del progrés infinit.

Però en el nostre Estat, no 'n tenen de solució. El problema social aquí sols se resol ab Montjuic o ab la dinamita; el polític únicament produeix oligarquíes de dalt ó de baix, y el religiós ens fa inquisidors o menja-capellans. Y axò no son solucions, sinó formes d'una matexa calamitat.

No hi fa res que ab elles se pertorbi a Barcelona y que se l'arruini y destruexi. Lo essencial es que els catalans ens barallèm, perquè mentrestant surin y triomfin els oligarques madrilenys.

D'un d'aquestos triomfs n'es efemèride assenyalada la d'aquestos díes, doncs no sols va dividir als catalans, sinó als matexos regionalistes subgectes a la disciplina de la Lliga.

Ara fa dos anys que en Maura va entrar triomfalment a Barcelona, aplaudit y victorejat allí mateix aont el Catalanisme tenia elements de gran valúa. Per conseguirho en tingué prou ab moure creencies respectables, afalagar intints de classe y satisfer interessos personals. No li fou precís fer cap de les concessions que Catalunya demana. Triomfà de franc, y, tot treientse aquella famosa armilla que després penjà al camarí de la Mercè, pogué somriure mefistofèlicament y dir a un alt, ben alt personatge conservador: *hoy he herido de muerte al regionalismo catalán*

Y tenia raó, si 's referia al organisat, al que fins aleshores havía dirigit l'acció del regionalisme. Aquest quedava dividit, pertorbat.

¡Trist fou l'avril de 1904! A conseqüencies d'ell exiren de la Lliga elements dels més essencials, se trencaren els llassos que l'amor a Catalunya y l'esperit de tolerancia havíen anusat, y quedaren d'un cantó els conservadors, ab son sentit governamental, confiant que en Maura els donaría immediates concessions; mentres que de l'altra part ens aplegavem els lliberals, anteposant el nostre amor a Catalunya a tot altre y confiant tan sols en el poble pera conquistar l'autonomía.

Però els fets tenen més lógica que els homes, y successos tan imprevistos com trascendentals, han creat fa poc una situació violenta, gravíssima, y sapigut es que en els moments crítics no hi valen habilitats ni subterfugis.

Els fets han plantejat aquest dilema: o ab Catalunya o contra Catalunya; o ab l'ideal nou de regeneració que aquella proclama, o ab els vells y regressius de la tradició espanyola.

Y ningú ha dubtat. Contra Catalunya han format bloc tots quants influexen en la política imperant, del més alt an els més baxos, tots han llensat caretes y ensenyat son ver rostre. Moret, Canalejas y els séus, han renegat de ses aparicncies lliberals, mantenint en camvi solucions d'un absolutisme y d'una regressió desconeguda en tot el mon civilisat. Els grupus y els personatges solts, han dexat veure son asquerós afany de merodeig polític. Y en Maura ha oblidat son paper d'home serio, modern y enèrgic, restaurador de la dignitat parlamentaria, pera desempenyar el més trist paper: el de Pilat; paper que sols li guanyarà 'l despreci d'aquells a qui ha servit y la enemiga dels que ha enganyat. Tots, tots son iguals, tots han evidenciat que ells y Catalunya son incompatibles.

En camvi els catalans han donat un exemple de solidaritat, hermós, encoratjador. Instintivament, sens preparació ni excitació de cap mena, alhora y com un sol home, ho han olvidat tot; sols han recordat que son catalans.

Catalunya ha mostrat son ànima viva, sana. Y s'ha unit en el pensament y en l'acció. Aquesta unitat ens pot salvar.

Comparèm an en Maura somrient mefistofèlicament quan ens dividía, ab en Maura duentse les mans al cap al vèurens units.

Comparèm les dues dates: la de fa dos anys quan, dividits, erem joguina del centralisme, y la d'avui que, units, som àrbitres del avenir.

Y treièm ensenyanses pera lo successiu.

CARLES SALÓ

En Costa y les seves "Horacianes"

(Acabament)

Avui ens reunim pera festejar y solemnisar la pròxima aparició d'una nova y espléndida creació d'aquest noble esperit. Per les mostres qui després se us donaràn a conexer, podreu jutjar el grandíssim valor y l'excepcional trascendencia d'aquest nou estol de poesíes del nostre Costa, veritables joiells qui copsen y reflexen multiplicada la pura claror de la nostra mar llatina. Son el coronament espléndit de la seva gran personalitat poètica, sempre sedenta de perfecció, cada cop més segura de sí

matexa, y que en la meva humil opinió, té, com sagell de noblesa un equilibri perfecte, una perfecta concordansa entre l'inspiració y l'expressió, entre la forsa de la primera y la transparencia de la segona. entre la solidesa de l'idea y sentiment poètics y la riquesa y ductilitat de la forma; harmonía inefable per ben pocs assolida que constitueix el dò diví de la serenitat, dò rarissim, ab el qual Apol, pare de l'harmonía, consagra els fronts inspirats qui han begut la seva llum, reflexada en les blavors del Mediterrani y filtrada entre'ls boscatges d'oliveres y tarongers qui perfumen y ombregen les seves vores.

El llibre d'*Horacianes* es una forta afirmació de llatinisme. Es l'arma meravellosament cisellada ab la que en Costa ha posat un coronament victoriós a la seva missió trascendental de reintegrar l'ànima poètica catalana, qui anava esgarriada y sense nort per estranyes esferes, a l'ànima llatina, la seva patria veritable, la llar ont trobarà l'escalf necessari pera la seva vida.

Aquest nou aplec de poesíes es ademés un síntoma infalible d'una rebrotada del gran arbre de la Renaxensa europea de principis de l'etat moderna. Es una repercusió tardorenca d'aquella gran vibració qui commogué tota l'Europa davant del ressorgiment de la gran civilisació helènica; repercusió qui atravessant segles, ara ve a agitar l'ànima catalana, la qual dormida y insensible a les veus qui desvetllaren llavors tot el mon civilisat, ara obra'ls ulls y s'enlluerna davant l'espectacle d'aquella civilisació única y immortal qui a principis dels temps moderns arrossegà tota l'Europa cap a noves vies de renovació.

Car es menester declararho ben alt, malgrat haverse dit ja repetides vegades, Catalunya té de relligar la seva historia interrompuda a l'alba dels temps moderns en el punt precís en el qual ella's va estroncar. No es possible posarla d'un salt al nivell dels altres pobles civilisats qual evolució no ha sofert com el nostre, crisis d'intermitencia. Cal que l'evolució de la seva cultura arrenqui de la matexa fita y's descapdelli ab el mateix procés ideal y moral que'ls de la civilisació general dels pobles moderns. Per consegüent, si ab la renaxensa ens varem endormir, cal que ab la Renaxensa ara ens despertem. No hi ha altre medi pera assolir una perfecta comunió ab l'esperit y ab els ideals de les societats modernes.

Y l'ocasió no pot ser més favorable ni'l medi ambient de la cultura general més propici pera empendre resoltament aquest recomensament de la nostra cultura literaria y pera evolucionar ràpidament desde'l punt de partida esmentat.

El gran arbre de la Renaxensa torna a rebrotar esponerós en tot el mon civilisat y especialment en el mon llatí. La nostra rassa va entrant dins el concert de la civilisació ab una veu cada dia més vibrant y potent y ab més plena conciencia cada día de la dignitat que li dona la gloria de sa gran tradició.

Catalunya se sent avui irresistiblement atreta vers l'incessant elaboració d'aquesta nova Renaxensa, vers aquest hermós moviment de panllatinisme, que ve a nodrir ab dolls frescals les dèus mig estroncades de la nostra cultura, y que té d'unir un día en estreta abrassada a tots els germans d'una matexa llar. Ja era hora de que 'ls llatins ens decidíssim a beure a bell raig en la nostra propria cisellada copa el vi generós de les nostres cullites y l'hidromel de les nostres flors, en contes d'anar a captar de l'estranger el diví nèctar de l'inspiració. Ja era hora de que sentissim la nostra superioritat ingènita, pera que sobre 'l ferm sentiment de la nostra dignitat, anèm treballant sense treva en la perfecció de la nostra cultura, fins que arribi el día en que 'l món ens torni a reconexer com dignes hereus de les civilisacións més grans y perfectes de l'historia. Ja era hora de que sortís d'entre nosaltres, els catalans, una veu ferma, que fos en la nostra terra el verb palpitant del nou ideal que arrossega a la gran familia llatina y digués als joves:

Oh! joves, que ara mediteu corpresos
quimeres hiperbòrees,
allunyi, allunyi aquexa boira eterna
mortalla tenebrívola
que nostre sol rebutja. No us imposi
l'Esfinx sempre enigmàtica
que posa obscur lo clar, y per profondes
vol vendre coses tèrboles.
Jovent... aquexa copa d'art vessànic
y sabis filtres, llènsala,
que 't brinda l'opi del Nirvana búdic
o el vi de les Eumènides...

—

Ah! els forts venen de forts... alseu l'emblema
de l'avior llegítima,
que cada poble sols ateny son astre
seguint per la séva òrbita.

Aquests nobles y virils accents, es la musa del nostre Costa, la que ara 'ls fa sentir. Y el poeta, no content ab predicar, se presenta ab el front il-luminat, pera fer ofrena al geni de la rassa llatina d'un enfilall de creacions de definitiva bellesa, que venen a posar a Catalunya costat per costat de ses germanes en l'heroic combat que ara sostenen per la defensa y la dignificació del nostre gran art mediterrani.

Seguím el noble exemple de nostre eximi poeta. Desenterrèm de les velles llibreries de les nostres cases pairals els llibres immortals de les civilisacions clàssiques; enfonzemnos en llur estudi, fem volar el nostre esperit per aquelles serenes esferes pera rèbrehi un salutífer bateig de fecon humanisme; forcèm, violentèm ab tot el nostre esfors aquesta nova brotada de la civilisació mediterrania y estiguèm segurs de que aquesta moderna Renaxensa es l'aurora riallera del dia gloriós, en que Catalunya, havent relligat ja la séva interrompuda historia, se posarà un altre cop a la davantera de la comunió dels pobles llatins.

MANUEL DE MONTOLÍU

Sindicacions industrials y mercantils

Es un fet observat avui en les nacions civilisades, el de la formació de Sindicats en les industries y negocis de tota mena. Als Estats Units, a Anglaterra, a Bèlgica, a Alemanya, a Fransa, hi aparexen cada día ab els noms de *trusts*, de *pools*, de *cartells*, de *consortiums*, una infinitat de coalicions econòmiques que influexen notablement en els mercats universals.

Algunes vegades encarexen els preus d'un modo considerable y pertorben axís la vida econòmica dels pobles. Semblants abusos han contribuit a que les llegislacions d'alguns paíssos hagin proibit aquestes coalicions que s'han fet insoportables pels consumidors y odioses davant de la opinió pública. Mes tot axò no ha pogut impedir que les sindicacions econòmiques persistissin. Passades les crisis de les persecucions legals y les foguerades de la censura popular, aquets monstres econòmics han resorgit, seguint impassibles la séva via, si bé mostrant certa moderació en els séus apetits, y, lo que es més particular, produint de vegades beneficiosos efectes pera la classe obrera.

Indubtablement que la aparició dels *trusts* no es capritxosa, doncs si ho fos no's repetiría ab la constancia que es repeteix. Quan els fets socials persistexen, triomfant de les proibicions de la llei y de les critiques de la opinió es perquè obeexen a causes permanents. Y allavors condemnar els fets 'y empenyarse en esborrarlos de la realitat de la vida, resulta un infantilisme inútil; es obra més propria de homes sérios, esbrinar abans serenament les séves causes.

La concurrencia lliure entre tots els que treballen, es un fenòmen social de primer ordre, perquè excita les energíes, el talent, la activitat, el fecondissim esperit d'iniciativa; perquè desenrotlla y fa prosperar els organismes viables y mata les empreses impotents filles del artifici. Es an el mon vivent, com diu en Leroy Beaulieu, lo que la gravitació al mon inorgànic. Sense ella la riquesa social quedaria casi bé estacionada y immòvil.

Desde aquest punt de vista va ésser una gran obra la de la Revolució, al rómpre els lligaments de la organisació del treball de la Edat Mitja y al entregar totes les riqueses a la lliure explotació de tots els homes. Mes, ab aquesta obra negativa, se dexava el treball completament desorganisat; la competencia traspassava els límits de lo convenient y de lo equitatiu, seleccionava als forts abandonant brutalment al dèbils, 's feia crudel, inexorable y anti-humana; sublevava les conciencies justes.

Els tres elements fonamentals de la vida econòmica, l'empresari-capitalista, l'obrer y el consumidor entraven en una lluita sens misericordia. L'un defensava els beneficis de la empresa y l'interès del capital, tractant de rebaxar el salari del treballador y d'encarir el preu del producte. Exigía l'altre disminució de les hores de treball y aument de la retribució miserable ab que el patró el pagava. El públic consumidor feia pressió en els preus, obligant al séu abaratiment y no's preocupava en lo més mínim de la situació violenta que ab axò creava en les relacions entre el treball y el capital. La joia immensa que produíren en la Humanitat els avensos meravellosos de la ciencia industrial moderna, s'apagà ab aquestes enguniosos lluites, tornantse inquietut y tristesa davant de les tenebroses obscuritats de que s'omplíen els horitzons socials.

Les diferentes forses econòmiques buscaren pera la séva defensa els aussilis del Estat, única entitat omnipotent després de destruits els organismes que amparaven abans als homes de tots els estaments. Demanaren els productors, aranzels que els protegissin de les competencies extrangeres; els obrers, lleis que els hi garantisessin la vida y la salut, que els fessin participar una mica més en els beneficis de la industria; el poble consumidor, un règim econòmic qui li permetés adquirir baratos els productes. L'Estat anà solucionant de la manera que pogué aquets conflictes entre contraris interessos, segons les idees dels homes, que el regien, segons la major o menor preponderancia política de les forses que lluitaven. Mes, al cap de vall es precís reconexer que la sola intervenció del Estat no soluciona positivament els problemes plantejats. En algunes ocasions modera les violencies de la lluita, en altres, pel contrari, la enverina ab disposicions inoportunes; sempre resulta superficial y xorca.

Per axò, instintivament, els obrers s'organisen creant entitats socials adequades a les condicions de la civilisació moderna, que donen al element treball la indispensable beligerancia en les evolucions de la vida econòmica. Aquexes Associacions que nexen moltes vegades ab orientacions polítiques, acaben casi be sempre, quan han sigut sòlidament constituídes, per transformarse en forses socials de influencia positiva.

Dexant apart els formidables *trusts* de vida accidental y curta, deguts an el propòsit d'acaparar en determinades circonstancies un genre o producte qualsevol, es molt possible que la veritable causa del moviment que per tot arreu s'observa cap a la Sindicació patronal, siga la necessitat ineludible d'organisar l'industria, de posar d'una vegada terme a la anarquía que en la producció y el repartiment de la riquesa ha produit el desenfrè de la competencia absolutament lliure.

Una inteligencia sensata y raonable entre els productors nacionals de una matexa classe, quan no es filla de la ambició ni del egoisme, quan no té per obgecte el monopoli, quan no resulta atentatoria a la llibertat del treball, quan es de tot punt voluntaria y no demana privilegis a la llei lluny d'ésser censurable, pot produir notoris beneficis, si ha sigut acordada sobre bases serioses que assegurin sa existencia.

Per de prompte, una cordialitat de relacions entre productors, es eminentment educadora, perquè fa desparexer les agrors de la lluita econòmica, els odis y les rencunies miserables que deprimexeu els esperits y els fan impotents per les enlairades empreses d'avui día. La fixació de preus equitatius y de certa durada, modera per altra part les crisis que tan perniciosos efectes produexen entre les classes treballadores, y que arruinen als capitalistes. sense beneficiar als consumidors. Axís es comprèn que en certs paissos, com als Estats Units, per exemple, siguin algunes associacions obreres decidides partidaries de les Sindicacions patronals que els hi asseguren per llarcs periodes de temps jornals ben suficients pera atendre a les necessitats de ses families.

Seria molt útil que en el nostre país, tan castigat per un individualisme sense frè ni límits, es treballés pera promoure la creació d'aquestes Associacions de productors, que contribuirien sens dubte a desenrotllar en els nostres homes de negocis, el sentit social que desgraciadament ens falta a tots.

ILDEFONS SUÑOL

(De *Fivaller*)

CATALANÒFILS

Clara Commer

Quan en Vogel anà a Berlín afanyós d'estudiar la nostra llengua catalana, a casa del professor Franz Commer, de la Academia d'Arts, Catedràtic-Director de música y autor de vintivuit volums de obres musicals sacres, enraonant en

Vogel ab el séu amic de *L'Atlàntida*, s'interessaren tots els de la casa al recordar que Plató ja parlava de l'antiga llegenda del continent summergit en les aigües del Occeà.

Morí en 1887 aquell il-lustre músic, y al voltant de la séva esposa quedaren una filla, de nom Clara, nada el 30 de desembre de 1856, y un fill, el capellà Dr. Ernest Commer, catedràtic alesshores a Breslau, capital de Silesia. En aquella ciutat, després d'aquella perdua anà tota la familia a viure.

El pensament que en Vogel havía suggerit a la Clara Commer durant la estada d'ell a Berlín de traduir al alemany poesíes den Verdaguer s'anà desenrotllant en el séu esperit y al llegir més tart la crítica y descripció que de *L'Atlàntida* feia en la revista *Stimmen aus Maria Laach* el célebre crític P. Baumgartner, jesuita, sense esverarse per la magnitut del treball posà mans a l'obra decidida a publicarne una traducció alemanya en vers.

Posteriorment per complaure al catedràtic Euringer de Dillingen (Baviera) traduí el *Somni de Sant Joan*, més degué sospendre la séva publicació pel consell del P. Baumgartner que estimava haverhi en aquella obra alguns conceptes que podíen molestar als protestants. Desconortada guardà el séu manuscrit, fins enguany que ha tingut la satisfacció de que el *Gottesmine* dirigit pel benedictí P. Poellmann vagi fentlo aparexe poc a poc, pera reilligarlo després.

La primera traducció catalana que feu la Clara Commer, va acomètrela aprofitant versions en prosa den Vogel, y consistí en un recull de poesíes tretes de *Caritat, Somni de Sant Joan, Idilis y Cants Místics*, al que posà per titol *Cants Catalans*. Entre les composicions que allí s'hi troben recordèm les que seguexen: *Amor de Mare, Perquè canten les mares, El llit de flors y el llit d'espines, Cansó y mort del rossinyol, Santa Teresa de Jesús, El noi de la Mare, Plor de la tórtora, Resignació, Ingratitut y Amor*.

Ha traduit també aquesta il-lustre poetisa el hermós gavell de poesíes que composen la trilogía *Jesús Infant*, adoptant pera moltes d'elles la forma de quartetes, que s'adapten d'un modo perfecte al sentiment de l'original.

La familia de la Clara Commer es vegé anys endarrera sacsejada per la desgracia El seu germà, quan les lluites religioses de l'imperi, de 1872 a 1884, fou desterrat, passant a Anglaterra, aon ensenya Filosofía. Després tornà a Münster y Breslau y actualment es catedràtic de Apologética cristiana en la Universitat de la culta y senyorial Viena. Aquets trastorns de la política han sigut pellats en l'ànima de la Clara Commer pel séu fervor a la poesía, y han ajudat segurament a perfilar els trets de la séva personalitat, tota ella perfumada d'un misticisme afable, resignadament pacient y benefida d'esperitualitat y d'idealismes.

Les séves traduccions del nostre gran geni nacional son totes elles sentides y atildades, com si l'esperit, la pietat y la dissort del poeta català es transubstanciessin senceres y cabals en la ploma dolcíssima de l'escriptora alemanya.

* * *

Apart de les séves versions catalanes, la Clara Commer es autora de varis drames: *Pankratius* (1887). *Fabiola* (1887), *Reigen des Jahres* (1897), etc.; d'un xamós ramell de quadrets en vers titulat *Bilder in Versen* (1893) y de varies traduccions angleses, entre elles la novela *Aucells de bosc*.

La séva obra catalanòfila, com se desprèn de lo que hem dit, es realment important en qualitat y cantitat. La composen en total el *Catalanische Lieder* (1891), *Atlantis* (1897), *Christrosen* (1906), y el *Traum des heiligen Johannes*, en publicació. Les primeres obres son editades ab luxe y molt bon gust artístic, sobre tot *L'Atlàntida*, feta per la casa Herder de Freiburg in Brisgau. Desgraciadament cap d'elles, que nosaltres sapiguèm, està a la disposició del públic en les biblioteques catalanes.

BENET R. BARRIOS

NOTES POLITIQUES

Se coneix que an el Comte de Romanones totes li ponen, y d'aquí la satisfacció ab que ha tornat del viatge regi y les expansions optimistes que s'ha digmat tenir ab els séus amics politics.

En les séves declaracions fins hi han moments en que arriba a estar èpic, sobre tot quan després de confirmar la bona avinensa que hi ha entre els ministres y l'absoluta confiansa que tots ells merexen a la Corona, exclama olímpicament: «El Govern farà lo que li convingui: disoldrà les Corts, més li convingui: disoldrà les Corts, les reunirà o les tindrà sospeses».

Una de tres; ab axò 'l país y 'ls séus representants parlamentaris ja saben a què atendres y surten d'una vegada de ambigüetats y de situacions nebuloses.

De totes maneres au el Ministre de la Gobernació casi se li ha d'agrair la franquesa, doncs per més que 'l Govern de que forma part ha fet sempre lo que li ha convingut, s'havía guardat, fins ara, de confessarho tan expontaniament.

Res va dir que sapiguèm el senyor Comte respecte als propòsits del Govern en lo de la suspensió de garanties, sens dubte perque ja queda prou evidenciat que en aquesta qüestió també farà lo que més li convingui: o l'alsarà, o la confirmarà, o seguirà fent el pagès.

Una de tres, també, encara que les provabilitats sembla que 's decanten per la darrera solució, que es la més còmoda.

Lo que ara falta no més, es trobar una excusa decenteta pera seguir en aquest *estatu quo*.

Lo de les bombes no va *petar*, lo dels carlins encara menys, de manera que ara no se sab si 'l Govern se fundarà en l'assessinat del enginyer de les Obres del port o en el suicidi d'aquella noia enamorada, pera donar com a cosa segura de que a Barcelona encara segueix l'intranquilitat que faría imprudent el alsament de la suspensió de garanties.

Els catalanistes ja 'ns podèm resignar per forsa temps més a seguir jugant al *joc de muts*.

* * *

Segueix parlant en Romanones: «Tot el camí es plà, més plà que 'l mar que acaba de creuar el Rei».

Lo que no priva que devegades ab mar tranquila algún barco se 'n va a fons.

Sobre tot quan els mariners han perdut la carta de navegar y fan vía entre escullis.

Que no 's refii gaire del bon temps el pilot de la nau del Estat, perque hi ha noticia del descobriment d'un baix perillós, en el que seria fácil embarrancar: el de la solidaritat catalana.

* * *

S'ha parlat molt aquets díes de la candidatura dels generals Weyler y Polavieja a la vacant de capità general produída per la mort den Blanco.

Realment el cas es un compromís y nosaltres no sabriem per quin decidirnos si se 'ns demanés parer: abdós son tinents generals, abdós ex-ministres de la Guerra, y pera més igualtat de mèrits y serveis, abdós foren comandants generals del exèrcit en campanya de les colonies.

* * *

De *La Correspondencia de España*:

«Els rumors que circulen entre 'ls artistes, respecte al veto de les obres de autors catalans, son completament fantàstics. Passa entre 'ls pintors lo que en tots els circols artistics; axís que una noticia es llensada, s'engrandeix y pren proporcions, adquirint relleus de un pessimisme exagerat.

»Si 'ls artistes catalans han treballat y presenten obres bones, se 'ls premiarà, y els periodistes les elogiarèm, lo mateix que a les dels castellans».

Vaja, axò ja es posarse més a la raó, per més que per tranquilitat nostra seria d'agrair a *La Correspondencia de España* que 's posés d'acort ab la séva tocaia la *Militar* que encara manté en interdicte a totes les obres catalanes, *cuyos autores no lleven patente limpia de españolismo, aunque fuesen mejores que las del mismo Shakespeare*.

* * *

El ministre de la Governació parlant ab els periodistes respecte al resultat del viatge del Rei a Canaries, ha dit que tots els que han anat a la expedició s'han convensut del espanyolisme dels habitants d'aquelles illes, fins al extrém de sentirse allí l'amor a Espanya encara més que a Madrid.

No es molta la ponderació que ha fet en Romanones del patriotisme dels canaris, doncs en qualsevulga regió espanyola l'amor a la patria es més intens que al Madrid burocràtic que ha delmat a Espanya, empobrintla en lo interior y perdent els séus territoris colonials.

Aquella gent ja 'n té d'amor a la patria, però no a la *chica* ni a la *grande*, sinó a la que està assota mateix del diafragma.

Per altra banda podrà ser tan gran com suposa en Romanones l'amor que senten per Espanya els canaris, però a ben segur que deu ser ben poca la séva satisfacció vers l'obra dels que la governen quan el propri ministre ha confessat que son de duescentes a trescentes les exposicions presentades al Rei per aquells insulars demanant mellores y quan tantes mellores se demanen o no hi ha lògica o es que no s'està prou bé.

A propòsit d'aquestes exposicions, ha dit en Romanones que pensa redactar una memoria recopilatoria de les mateixes, pera portar a la pràctica immediatament les que 's considerin imprescindibles.

Com es de suposar aquest *immediatament* en el vocabulari de la política espanyola no vol dir ni d'aquí un any, ni d'aquí dos, ni d'aquí deu, y si es que 'ls canaris ne fessin paga ja podrien esperarles boi cantant.

*** Científicament pot afirmarse que una nació forta y vigorosa, per petita que sia, està lliure d'esser humiliada en son territori; no més les nacions dividides y desorganisades exciten el desig de cometre aquexes violacions territorials, no més en elles pot exercirse impunement l'alta pirateria política.

Angel GANIVET

TEATRES

ROMEA. — **Sirena**, marina en un acte de APELES MESTRES.

Com la majoría de les obres escèniques del autor de *Margarió*, la *Sirena*, estrenada eu aquest teatre divendres de la setmana passada, es un quadret del genre idílic, molt ple de color, just d'ambient y ab tipos molt ben observats que suplexen perfectament la escassetat del assumpte.

El públic va rebre molt be la obreta cridant al séu autor a les taules, el qual no pogué presentarse per no trobarse al escenari.

La interpretació va ésser ensopegada, especialment per part de la senyora Jardiel y dels senyors Capdevila, Borràs y Barbosa; els senyors Viñas y Morató contribuiren ab bon acert al conjunt.

X.

Transformació

Les noves orientacions que en aquests últims díes s'han encarnat ja d'una manera vigorosa y ferma en el Catalanisme, li han portat al séu aspecte y fins al séu fons una tendencia francament democràtica y republicana de la que fins avui n'estava un xic distanciat. La persistent propagació de teories que 's feien necessaries pel be del Catalanisme, escomesa per mediadeterminats, han trobat al fi de les séves lluites esforsades una adaptació verament extraordinaria en el nostre poble, y ha fet que avui la casi totalitat del nostre moviment patriòtic les accepti sens reserva y, com a conseqüencia, tot allò que en un principi li semblava an algú motiu expres de funestes disgregacións, ha sigut per últim reconegut com a causa d'apropar més resolta y francament la efectivitat del nostre triomf.

Es clar que aquesta nova adaptació ha determinat en la causa catalana una transformació tan radical, que al compararla ab l'aspecte que l'informava, no ja en les séves èpoques primitives sinó fins en altres no molt llunyanes del nostres díes, posa en evidencia un espai immens que les separa; però es precís tenir en compte que, mercès a ella, s'ha empeltat en la séva tasca l'acció d'elements valiosos, pera elaborar axís la forma de les forces que imprescindiblement havien de tenir en ella entrada franca y amistosa.

Que 'ls resultats de tal transformació han d'ésser forsosament beneficiosos al Catalanisme mentres, com es d'esperar, se 'n sàpiga fer el bon us que 's mereix, es una veritat que no admet el dubte més insignificant. La virtualitat que ab ella es porta a la nostra causa, li determina un pas nou y ferm que l'apropa al cumpliment dels seus desitjos. Alegremnos, doncs, d'aitals transformacions y esperèm, per la prosperitat de Catalunya, que elles siguin en lo futur, a través dels segles, eternament successives.

L'Ibsen ha dit que tots els sers de forces propries y vives estàn subgectes a la llei de la transformació, y aquesta veritat indiscutible del eminent dramaturg ha sigut ara una vegada més confirmada, venint a donar la raó científica d'aquell principi tantes vegades proclamat pel Catalanisme, de que les nostres teories y les nostres opinions, axís en política com en sociologia, no podíen ni devíen ésser l'expressió d'un dogma perpetu, sinó que eren única y exclusivament l'opinió consecutiva d'una circonstancia actual, del tot inhabilitada per prejutjar directament les circonstancies del avenir.

Jo crec que an aquest esperit de franca adaptació a les futures modalitats de la societat catalana, que no ha oblidat mai el Catalanisme, se deu en gran part la victoria obtinguda, y que a ell deurà, mentres seguexi hostatjantlo com fins ara, no tant sols el triomf de les séves aspiracions sinó l'afiansament del progrés y la prosperitat definitiva de Catalunya.

Ha d'ésser, doncs, motiu d'interés molt especial pera tots els autonomistes aquesta part verament trascendental del nostre moviment. Y ho es perquè del caràcter que donguèm a la nostra acció present, del medi en que 's nodrexi el llevat de la nostra obra, aquesta, en bé o en mal, s'en ressentirà notablement, y segons quines ses siguin les nostres actuals empreses seràn també les de la Patria que somnièm.

Axò ens indueix a la necessitat imperiosa de treballar permanentment ab un Catalanisme modern, saturat de totes les corrents que composin l'ambient de l'época en que viu, francament adaptat a les circonstancies que rodegen totes les manifestacions de la séva vida present, sense temer les vibracions ab qui conviu, guardant sols

pel valor d'ensenyança que atresora tot el bagatge d'antigues èpoques y tots els restes de generacions passades, y ab disposició absoluta, decidida y ferma pera orientarse vers l'etern futur, rebent en ses entranyes les alenades del demà perque ab elles germini el fruit del avenir.

Axís farèm de la nostra obra una obra altament profitosa, perquè la sostindrèm a l'altura que pel séu caràcter deu correspondreli, y no farèm d'ella un cos anèmic ab pressentiments de mort, un cercle clos que s'enclou en límits estrets y nocius, sinó un ser ab forces propries y vives, com diu l'Ibsen, y un idea fecond d'expansió y engrandiment, perquè serà senyal de que estèm subgectes a la llei de transformació.

Les presents circunstancies indiquen d'una manera absolutament indubtosa, la necessitat de seguir aquest criteri.

Vantemnos, donchs, de que axís sigui, y disposemnos a fruir els beneficis d'aquesta última transformació, mes no caiguèm en l'extrem de adormirnos en els séus coxins per tous que siguin, no la convertim en espectre perpetu, en modalitat inevolucionable; aprofitèmnosne, però preparèm les transformacions futures de tal manera, que ab forta convicció per un fonamental pressentiment, poguèm dir ab l'Alomar: «¡Oh la delicia suprema de que 'ns desmentexin els nostres fills! ¡Oh el plaer sens nom de veure la nostra creencia rectificada pels nets quan voltin el nostre llit de moribonds!».

Pere B. TARRAGÓ

Cròniques del Rosselló

S'atansa el temps de lluita política. Les passions, excitades pels caps de grupu, se tradueixen en actes d'hostilitat, en escomeses a cops ràs, en lluites selvatges en la prempsa, en el mitin, en converses deplorables y discusions violentes en cafès y cercles...

Les eleccions pera diputats a Corts tindràn lloc el cinc de maig, y ja ara bullen els cervells y s'armanexen les mans. Totes les dissidencies ressurten, totes les rancunies se manifesten, y aquí es parla de vetllar ab el garrot a les mans la puritat del sufragi, y allà 's crida que les armes han de relluir pera fer triomfar la Veritat y la Justicia, els dos mots de gala, les idees paraules ignoscentes que de tant refregarse per llavis innobles dexen transparentar al séu darrera les més vergonyoses baxeses y les inacabables ambicions dels homes.

Els republicans moderats, els socialistes, els radicals-socialistes, els lliberals, els catòlics, els... ¡si n'hi han y se'n veuen d'aspectes, de diversitats, de matissos en la política d'un poble polític com ho es el de la Fransa!

D'una banda, per lo que 's refereix al nostre departament de Pir. Or., els republicans presenten al actual Batlle, M. Sauvy y al acabalat Bartissol. Més o menys obertament, ajudaràn an aquets candidats els conservadors y els lliberals.

De l'altra banda els *blocards* (els del blóc) radicals-socialistes, socialistes y republicans-radicals presenten per ara al popular Bourrat, l'antic revolucionari al qui els obrers perpinyanencs anomenen fraternalment En Jan, y els enemics polítics en *Toquemanetes*, per la séva prodigalitat en allargar la mà a tothom qui l'enronda.

S'amaneix la lluita y jo no he perdut temps en una ocasió tan apropòsit pera observar bones coses.

Me fou fàcil trobar un bon lloc en la espaiosa Sala Tasque de l'Avinguda de la Gare, ont vaig entrar molt ben acompanyat per cert, ab l'administrador o apoderat den *Jan*, qui volgué presentarme al popular representant del poble la vetlla del mitin. En *Toquemaneles* es viu com una centella; agradós de rostre y la séva testa es coronada per rinxos grisencs, embullats, fogosos, cabells de revolucionari com el séu nom de Bourrat, que es nom de passar a l'historia.

En Bourrat es, com tots els que estàn segurs del séu públic, amable y autoritari. Les primeres paraules que varen exir dels séus llavis foren pera ordenar als bons *camarades* que havíen pres lloc a la tribuna, que fessin cap a baix de la Sala puig feien nosa als oradors. El públic obeí sense respondre y contents d'obeir els vaig veure descendir escales avall cap a confondres ab els que ocupaven la planta baxa.

En Bourrat picà fortament ab el bastó al damunt de la taula y digué en francès:

—Tinc l'honor de dirvos que cal elegir Consell. Jo vos demano que 'm dongueu el vot, a fulano y sutano y a un tal y tal altre que son aquí presents. ¡Axequeu la dreta! ¡Queda constituit!

Y ja constituit el Consell, sense més histories que les poques que he transcrit, vingué 'l discurs habitual, y com que l'orador va dir tot lo que diuen tots els oradors polítics en vigilies d'eleccions, jo vaig fer atenció en el poble, que parlava ab els ulls més eloqüentment que en Bourrat ab els llavis. Jo veia ulls, molts ulls plens de llum y de confiansa. ¡Ah, que si 'ls haguessin vist aquells ulls hauríen beneit la política y hauríen maleit la ignorancia que es son mellor reconfortant! ¿Se 'n sentia un contrassentit axò? No ho es pas, dissort.

Jo 'ls veia als obrers en aquell moment omplint la Sala de colors detrebal: les bruses blaves esbiaxades dels paletes, els gecs esfilagarsats dels brigades, els blaus ennegrits dels cerrallers, les vestes arribetades de vermell dels carrilaires (que hi eren a colles, perque 's tractaveu reformes de *classe*), les grans boines dels carreters, les burgeses gorres dels mossos de comers, etc., etc., duien recorts de fadigues que contrastaven ab les esperanses que 'ls ulls flamejaven.

Totes les mirades eren sumises, les cares plaenteres, els llavis somrients... Eren els protegits, eren els confiats que escoltaven l'home sabent, qui sense ésser treballador s'ocupava d'ells, els hi feia llista de penalitats que sofríen, els donava assegurances de que 'l remei era a les séves mans; els hi predicava amicalment diéntloshi lo que era just y lo que era injust, lo que teníen d'acceptar y lo que teníen de rebutjar, els drets a conquerir y les grans llibertats que la Justicia, la bona Justicia, la que vindrà, la que han de aconseguir y que aconseguiràn si 'l seguexen, els hi ha de regalar...

Y com no havíen de somriure els llavis del miler de treballadors que escoltaven, y com no havíen de aclarirse plaenters aquells rostres, y com no havíen de mirar ab confiansa els seus ulls, si tot era tan ben pastat que ni la feina els calia d'alsar un bras pera guanyar aquell plet etern que a les llums de les civilisacions seguexen Treball y Capital com a mortals enemics, ells que hauríen d'ésser els germans inseparables.

No calia escarrassarse, doncs. Ell tornaría al Congrés y allí ho adobaría tot. A París, en Jan les empendría en favor de les grans reformes socials: llibertat de sindicació, empleiats oficials; impost progressiu pera donar vida als petits industrials que moren ofegats pels grans productors, com els petits comerciants que no poden aguantar les tarifes imposades; monopoli per l'Estat de ferrocarrils, víes de navegació, companyíes de assegurs; llei d'accidents del Treball y Caxa pera la vellesa; creació de tribunals arbitrals pera resoldre les vagues. (Me creia sentir les ponencies de la Assamblea de la Unió Catalanista de Barcelona) y d'altres mellores y reformes que precisen als obrers, a quin fi cal dipositar el vot a l'urna ab el nom den Bourrat, y ell ja s'adobarà allà a París, ab aquells senyors del Congrés que s'estàn preocupant constantment del mellorament social del poble obrer.

¡Cóm no s'ha de beneir la política si ella es tan consoladora pels desheretats! ¡Com no s'ha de maleir l'ignorancia que li reconforta si ella dona vida a un medi que consola y no goreix, y no dexa gorir!

Després varen riure molt aquells bons treballadors. El diputat tornava pilotes ab gracia, ab una gracia que vestía un despit profond.

Tornava pilotes al enemic y contrincant y li deia *ric* y *millonari*, y comentava ab ironia feridora les promeses incomplertes que va fer en la passada llegislatura. Y reien, reien aquells bons obrers, ells que tampoc les veien complertes les promeses del séu representant a les Corts.

L'acusava al séu contrincant de republicà renegat que s'havía venut els séus principis a la reacció amenassadora dels interessos del proletari...

Y la temptació guanyà y 's proclamà a Mr. Jean Bourrat, candidat oficial del partit radical-socialista.

***

Si en Bourrat deia axò dels séus enemics ¿què diríen ells den Bourrat?

Era cosa que s'havia d'*espiar*.

Y ho vaig *espiar*, com diuen aquí, tafanejant en la reunió cridada a la Sala Henric per la *Jeunesse républicaine de la Gare*.

Com a l'altra reunió el públic hi era nombrós y els rostres reflectíen uns matexos desitjos, una matexa confiansa...

Parlaré no més que de la figura sobressortint de Mr. Eugène Sauvy, batlle actual de Perpinyà, com de l'altra reunió sols he parlat de Mr. Bourrat.

Mr. Sauvy se les va empendre de cop y volta contra en Bourrat. Li tirà en cara la séva historia política; el recordà amic dels reaccionaris, el presentà republicà radical en altres temps, el mostrà radical-socialista ara y 'l pronosticà bonapartista per després.

També 'ls obrers hi reien al sentir detractar al enemic polític, també aquets celebraven *les pilotes* ben llensades per Mr. Sauvy, y també aplaudíen les calificacions de republicà renegat ab que el orador atacava al orador de la Sala Tasque.

Mr. Sauvy no va fer tantes prometences com en Bourrat. Se limità a assenyalar els perills del col-lectivisme que patrocinen els radicals-socialistes y defensà heroicament els principis de la Revolució francesa, que son, al séu entendre l'Evangeli de la República y la bandera dels bons republicans. El col-lectivisme dels nostres socialistes, digué, matarà, dintre de la nostra societat totes les iniciatives fecondes y oprimirà la llibertat individual per escarni del veritable progrès.

Se parlà de la llei de separació y 's mostrà partidari de la reforma, si be no pas del sistema d'aplicació que esborrava del honorable lema de la República el mot preuat de la *Liberté*.

Acabà dient que aquesta llei, que ben aplicada hauría estat un honor pera la Fransa als ulls del mon civilisat, havía estat profanada, fentla servir de cobertora pera distreure al poble de les séves veritables aspiracions. Y sortí una frase: «Vegeulos als homes que es vantan d'ésser els únics successors dels grans revolucionaris de ara fa 35 anys. Vegeulos agitant al aire l'espectre del clericalisme pera llensar al poble, per tota reforma social, bonets y mitres y cofies de monges y caputxes de frares, fins que, tant bell munt n'han fet, que s'hi ha encallat en ell el carro del Estat que menen».

Vá quedar sentat en aquesta reunió que la lluita propera no fora entre clericals y anticlericals, sinó entre republicans y socialistes. La seguiré ab interès aquesta lluita y tot lo que de més notable hi atrapi ne tindràn esment els bons lectors d'EL POBLE CATALÀ.

JOSEP M.ª FOLCH TORRES

*** No s'hi improvisen ni 'ls sistemes administratius. Naxen en bona part ells matexos y deuen organisarse segons l'existencia de les localitats y la comunitat d'interessos y segons el poder de les costúms, habituts y recorts.

Carles DOLFUS

Cròniques insubstancials

El nostre Ajuntament té un progecte y farà bé de conservarlo, perquè axò es cosa que vesteix molt en una corporació oficial.

Un organisme polític o administratiu sense progectes fora cosa poc sèria y fins inconcebible, que l'exposaría tot seguit a la maledicencia popular y li congriaría la desconfiansa de l'opinió.

El polític de l'oposició que consegueix assolir el poder y formar govern, es gairebé sempre perque li ha fet d'escambell algún progecte que ha caigut bé entre el públic, entre la prempsa o entre els parlamentaris; el candidat a unes eleccions, siguin llegislatives, siguin administratives, pera tenir provabilitats de triomf, li cal, sens perjudici de procurar que les mesas *estiguin ben intervingudes, presentar als séus electors un bon assortit de progectes que* frapin. *Axís veièm que el candidat A.*

progecta pera quant surti diputat construir un pont en el poble B., on no hi ha riu ni riera; que el candidat C. progecta interessar al Municipi D. si n'arriba a formar part, pera que 's declari obligatori an els serenos el cant de les hores ab la tonada del Parsifal, *y fins el nou quefe d'oficina tan bon punt acaba de pendre possessió del séu càrrec, lo primer que fa es posar en pràctica el séu progecte, tan afalagat durant la cessantia de substituir les plomes de llansa per altres de bec de gall.*

Que el progecte sigui de més o menys elevació y trascendencia, axò tan hi fa; lo essencial es el progecte en si, que es lo que caracterisa, diferencia y dóna personalitat.

Axís com no hi ha impost que no sigui odioso, *ni Memoria que no sigui* bien escrita, *ni rival polític que no sigui considerat pel contrincant com* amigo particular, *axís un progecte es sempre* luminoso, *encara que tendexi a suprimir becs en la il-luminació pública.*

El que té el nostre Ajuntament, de progecte també ho es, per consegüent, de luminoso, *per més que no té res que veure ab qüestió de fanals.*

Se tracta, com vostés hauràn sentit a dir de l'atracció de forasters a Barcelona, quin sol anunci ha despertat tant interés entre els nostres conciutadants que molts d'ells, motu proprio *s'han apressat a enviar a la ponencia encarregada de dictaminar sobre l'assumpte, un sens fi de plans encaminats al obgecte, alguns dels quals son realment dignes de ser presos en consideració.*

Sé del porter de casa, home entès en qüestions de física recreativa que pera, realisar ab èxit segur l'atracció, ha proposat instalar en cada una de les fites termenals de Barcelona, adossat a la vora dels respectius fielats, uns imans de gran potencia que xuclessin an els forasters de vint hores lluny, sense distinció de classes ni d'estaments.

Si lo proposat es posava en pràctica, per més que cal reconexer que la forma d'invitació es quelcòm violenta, al mellor dia veuríem volar pels aires fins a quedar enganxat al iman de Coll Blanch a un pagés de Sant Feliu del Llobregat que hauría passat ab el càvec a coll per la linia influenciada, o en el de Sant Andreu a un notari de Granollers, víctima de l'atracció magnètica sobre la ploma d'acer que duia als dits.

El plan realment es expeditiu y no 's perdría res si s'ensajava.

Altres pel contrari s'han pronunciat en favor de sistemes més diplomàtics, proclamant que l'atracció exercida sobre el foraster deu ser exclusivament moral, a quin efecte, proposen que les barcelonines guapes que estiguin per merexer, constituexin un cordó permanent en les fronteres municipals, omplint els buits de les que atrapin forasters y marits per les que enviudin en bones condicions y gusten repetir.

Paralelament an aquest sistema 's procuraría posar a la ciutat en condicions d'amenitat pera que an el foraster no se li fes ensopida l'estada.

En primer lloc, fora fàcil posarse d'acort ab els dinamiters pera que ab la

perentorietat deguda anunciessin els séus atentats y el lloc de comissió dels matexos, a fi y efecte d'excitar l'interès d'anglesos, alemanys y demés gent del Nort, partidaris d'emocions fortes, que a ben segur no dexaríen de concorre a tan edificants espectacles.

Lo propri que dièm dels dinamiters podría obtenirse dels automovilistes y dels conductors dels elèctrics, disposats sempre a fer desgracies y ab major motiu si se 'ls hi assignava una retribució, per mòdica que fos, per cada criatura o persona major que esclafessin.

Per deferencia als nacionals dels pobles llatins, que per regla general tenen aficions musicals, podría donarse impunitat filarmònica a una dotzena més d'artistes de manubri, ab lo qual se conseguiría que acada cantonada hi hagués una orquestra *d'aquesta mena, al obgecte de que an els forasters se 'ls hi pogués amenisar el séu passeig per Barcelona en una forma tan escaienta.*

S'imposaría també, cosa fàcil perquè 'ls temps s'ho porten, el foment de la mendicitat pública, dotantla d'exemplars curio-

sos, a fi y efecte de que 'l touriste *'s pogués veure a tothora perseguit per un home sense cames, o per un altre sense cap, allà importunat per un mut, més amunt escomès per un cego, més avall encalsat per un coix; que a la dreta li allargués la mà un home sense brassos, a la esquerra que un guenyo li fés l'ullet, que al davant li barrés el pas un pare ab vinticinc fills que no pot mantenir y al darrera tota una familia de* Papús *que no han menjat, segons diuen, fa tres selmanes.*

Per aquest procediment s'obtindría tan bell resultat com es la variació de vistes y de passada s'iniciaría al excursionista en una costúm típica del país.

A la Rambla fora molt convenient que els dos o tres veins que no han posat encara cinametògraf en el balcó respectiu ho fessin a correcuita, recurs que ofereix la doble aventatja de portar concurrencia an aquella via y de passada dificultar el trànzit.

Ab axò y més carta blanca als veins de la que ara tenen pera dexar les escombreries allà ont els hi ve bé y procurant perseverar en la no neteja de clavegueres, podría dotarse la nostra ciutat de les degudes condicions de diversión y ornato, *que la convertiríen segurament en centre obligat de tot* touriste *intel-ligent.*

Ara com ara, segons tenim entès, l'Ajuntament ha donat ja el primer pas, y es la convocatoria d'un concurs pera la formació d'una Guía de Barcelona, *per més que no es un secret pera ningú qui se 'n portarà 'l premi; y aquest tal es el cos de policia que darrerament ens varen enviar de Madrid, quins individus van preguntant a tothom ont cau aquest carrer y ont es aquella plassa y quan tan curiosos se manifesten es senyal que 'n porten alguna de cap.*

LUDOVICUS

Solidaritat catalana

Suscripció popular pera pagar els gastos de l'edició dels discursos contra el progecte de llei de les jurisdiccions y del Homenatge que Catalunya oferirà als senadors y diputats que tant valentament el combateren.

Cantitats recullides en l'Administració de EL POBLE CATALÀ:

Suma anterior, 342'60 pessetes.

Enric Busquès, 1 pesseta.—Pío Català, 1.—Pere Bofill, 0'25.—Francesc Castellà, 2.—Baltasar Garriga, 1.—Colla del Estorn (Café Espanyol), 2.—Manuel de Rosselló, 2.—Artur Llistar, 1.—Gumersind Llistar, 0'25.—Juli Llistar, 0'25.—Pío Puig, 0'25.—Josep Piqué, 1.—Josep Carreras, 1.—Josep Benavent Estivill, 1. Lluis Coma, 1. — Francesc Vilanova, 0'25. — Sadurní Casals, 0'25. — Ramón Esquirol, 0'50.—Pere Merino, 0'50.—Un revolucionari, 0'25. — Un patiràs, 0'10. Francesc Peris, 0'10. — Alexandre Gomis, 0'15. — Joan Inglès, 0'10. — Paulí Carbonell, 0'15. — Josep Horta, 0'10. — Joan Pons, 0'10.—Celestí Botey, 0'10.—Daniel Ferrer, 0'25. — Joan Boada, 1.—Un apache, 0'10.—Un anglès de Cardiff, 0'10. – Un apotecari, 0'10.—Un amic den Mella, 0'10. — J. Pons, 0'25. — Un arrepentit den Pantorrilles, 0'50.—Un republicà, 0'25.—Cassimir Giralt, 0'25.—Josep Coca, 0'15.—J. M., 0'25.—J. Q., 0'25. Un agrícol, 0'25.— Un d'aquells cuatre, 1.—Josep Compte (de Pla de Cabra), 1. Jaume Avella, 0'25. — Ramón Llorens, 0'25. — Eduart Baldric, 0'25. — Antoni Moncusí, 0'50.—Josep Gual, 0'20.—Josep Puigbò, 0'50.—Delfí Esplugas, 0'50. Josep Güell, 0'25.— Josep Bella, 0'50.— Josep Solanes, 0'25. — J. Martí, 0'75.— Ramón Cunillera, 0'25. — Manuel Canela 0'10. — Josep Pujol, 0'15. — Antoni Gisell, 0'15. — Ramón Garriga, 0'15. — Marcelí Roca, 0'50.—Joan Roca, 0'25.— Lluis Roca, 0'25. — Josep Porta, 0'25.— J. Balalls, 0'50.—Salvador Balcells, 0'50. Joan Bta. Corell, 0'25. — Josep Balcells Casany, 0'25. – Francisco Planas Rull, 0'25. — Pere Ribé, 0'20. — Josep Vidal, 0'25. — Francisco Rossell, 0'25. — Magí Figuaras, 0'10.—Ramón Rodón, 0'10.— Jaume Pujol, 0'10. — Gabriel Nogués, 0'50.—Joan Cunillera, 0'10.—Josep Anguera, 0'10. — Joan Balcells, 0'20.—Camil Pou, 0'25.—Matías Costa, 0'25.—Ferràn Rossell, 0'25. — Josep Valldeperas, 0'25.—Josep Rossell Amenós, 0'25.—Ramón Saperas, 0'25.—Josep Ribé Cusidó, 0'25. — Josep Batlle, 0'25. — Joan Cunillera Vivó, 0'25. — Jaume Milé, 0'25. — Pau Solanes Alberic, 0'50.— Quimet Solanes, 0'25.—Isidro Sales, 0'25.—Jaume Valldosera, 0'25. — Josep Grau, 0'10.— Pere Bové, 0'10.—Joan Güell, 0'25.—Isidre Farré, 0'50. — Fidel Batalla, 0'25. — Magí Ferrer Martí, 0'25. — Joan Rosset Canela, 0'25.—Josep Bella Miquel, 0'10. Miquel Rubirosa Gual, 0'10. — Elías Balcells Amat, 0'10. — Olaguer Güell, 0'25. — Salvador Balcells, 0'20.— Josep Estrada, 0'50. — Josep Rossell, 0'25. — Josep Anguera Recano, 0'10. — Andreu Tous, 0'10.—Moisès Pujol Valls, 0'10.— Martí Balcells, 0'10.—Sebastià Atzara, 0'10. — Francisco Anguera, 0'10.—Pere Fonts, 0'10. — Modesto Ametlla, 0'10.— Anton Fortuny, 0'30. — Pere Esplugas, 0'25.—Ramón Bartra, 0'25.—Joan Prats, 0'25.—Ildefonso Cuarch, 0'10. — Agustí Vila, 0'10.—Rafel Huguet, 0'10.—Francesc Montserrat, 0'10. — Bernat Güell, 0'10.—Alfons Ferrer, 0'10.—Josep Moncusí, 0'10.—Ramon Ferré Bornat, 0'25. Josep Rossell (fill), 0'10. — Josep Gual Ferrando, 0'25. — María Pujol de Roca, 0'10.—Dolors Roca, 0'10. — Un nacionalista, 0'10. — Joaquím Tria, 1. — Enric Jorba Urpi, 1. — Joan Serra Durbau, 1. — Un polac, 0'25. — Un Finlandès, 0'25. — Un Irlandès, 0'10. — Eussebi Vilaseca, 0'50. — Manuel Oller, 0'25. — Salvador Rissech, 1. — Francisco Mas Boncompli, 0'25. — P. F. C., 0'50. — Vicens Magatzèm, 0'25.—Pere M. Codina, 1. — Bonaventura Arbós, 1. — Cosme Illescas, 1. — Rossendo Esteve, 0'50. — Josep Vilageliu, 0'25. — Marcelino Roger, 0'25. — Climent Vilageliu Roger, 0'25. — Joan Creus, 1.—Frances Creus, 1. — Juan Solé, 1. — Concepció Santmartí, 1.—Trinitat M.ª Basil, 1.—Josep Nolla, 1. — Un català, 1. — Manuel Almeda, 1. — F. J. de V, 0'50. — Candi Cervera, 0'25. — Tomàs Fontova, 1. — Joan Carreras, 1'50. — M. S. y S. 1.

Del Centre Autonomista Fivaller. — Joaquím Giralt, 5. — Victori Bisbal, 5. — Francesc Monmany, 5. — Ramón Salvat, 5. — Artur Mas, 5. — Frederic León y Luque, 5. — Pere Cruells, 5. — Josep Torra, 1. — Josep Comas, 1. — Joaquim Navarro, 1. — Joan Petit, 1. — Alexandre Buxó, 1. — Eussebi Campalans, 1.—E. L., 1. — Miquel Vaqué, 1.— Pere Terres, 1. — Angel Lauciano, 1. — Magí Salvador, 1. — Agustí Corbella, 1. — Santiago Assens, 1. — Antonet Assens, 1. — Josep Arnau, 1. — Josep Gils, 1.

El Mokri. 1 — En Siset, 1. — Josep Castells, 0'50. — Arnau Martínez Seriñà, 1. — G. B., 1. — Feliu Ferré, 0'50.

Suma total, 465'20.

LLIBRES NOUS

La Carn, quadro dramàtic den J. BURGAS. Un fascicle de 40 planes, editat per l'Antoni López; preu una pesseta.

Diu l'autor en una nota, que l'obra es lliure adaptació de *Les Bouchers* de Francis Yeres. No conexent l'original no sabèm fins a quin punt en Burgas ha seguit o s'ha apartat de la pauta que li oferia l'obra francesa, y, per lo tant, no podèm judicar lo que en el drama sigui fill de la séva creació personal.

Fent cas omís de tot axò, l'obra es de una violencia y d'un caràcter ombriu extremat. En certes coses recorda la manera fréstega del nostre Víctor Català en els *Drames Rurals*. Tot plegat hi ha en ella una barreja de procediments melodramàtics a l'*ancien regime* y notes ben modernes d'una observació directa y personal. Però l'impresió que dexa es depriment, perque no s'hi troba un sol detall que suavisi o dignifiqui aquella negra pintura de la bestialitat humana.

Axò en quant al fons de l'obra. Respecte a la forma de que l'ha vestida en Burgas, es sempre correctíssima, literaria, d'aquella mena de literatura que es filla del llenguatge viu, parlat, sense tenirne les impureses y que, en obres de teatre, es l'única literatura acceptable.

***

Coses vistas y coses imaginades, recull d'impresions per J. V. COLOMINES. Un volúm de 126 planes, sense menció d'editor ni de preu.

Son molt superiors les relacions de les *coses vistes* a les que fa l'autor de les *imaginades*. Aquestes se ressenten d'una vaguetat, d'una imprecisió que revela una lluita forta entre l'idea y'ls medis d'espressarla. Aquella's resisteix a pendre forma y l'autor, que no domina prou l'instrument gràfic, el llenguatge, es impotent pera empresonarla en tota la séva integritat y, sobre tot, en tota la séva claretat, en el motllo de la frase. Axò fa que quedi boirosa, produint en certs moments l'efecte mateix d'un tartamudejar infantívol.

En conjunt el llibre resulta incorrecte, molt incorrecte; però es simpàtic pel séu esperit, un esperit sà, ab flaire de joventut, ab ansies de bellesa y de justicia. Llàstima que l'autor, a qui suposo jove, jove d'anys y d'ànima, s'hagi precipitat a voler fer un llibre, sense tenir les necessaries nocions de lo que es la tècnica literaria, sense conexe teòrica ni pràcticament les regles gramaticals de la llengua en que 's posava a escriure.

Aquest es mal vell en les lletres catalanes: totom se creu ab dret a fer literatura sense l'indispensable preparació, y trobaríem gent que passen per literats als ulls de la majoría, que son incapassos d'escriure correctament la llengua que usen. Cert que axò es efecte de no haverhi una gramàtica catalana, un lloc aont s'ensenyi oficialment. Axí totom qui parla català se creu saber prou pera posarse a escriurehi. Mes cal que 'ls joves se malfiin d'aquesta aparent facilitat; es un error creure que 'l català no té regles fixes, perquè no estàn definides ni registrades en un llibre. Les té, com les tenen naturalment totes les llengües, mal que ningú s'hagi cuidat d'establirne la gramàtica. Y, aquestes regles del català, cal cercarles en els llibres dels mestres antics y moderns de la nostra literatura y en el llenguatge popular, allí ont no l'ha pervertit l'influencia d'altres llengües forasteres. Aquestes dues fonts de ben parlar cal que estudiin els joves abans de llensarse a fer un llibre, si no volen haverse de penedir més endavant d'haverlo publicat o que llur obra caigui en els llims de l'oblit tot just exida a llum, per defectes de la forma.

He fet aquestes consideracions, perquè dol veure perdudes malaguanyadament veres condicions d'escriptor, com les que 's revelen en els dos contes *La Caxa* y *En Braó* que hi ha en el llibre, pels defectes que he senyalat. Esmènils l'autor si vol guanyarse un lloc en aquesta renaxenta literatura catalana que, venturosament, cada día va purificant y perfeccionant la séva forma.

JOAN D'AVINYÓ

***

Entre familia, per EMILI VILANOVA. Volúm tercer de la col-lecció d'Obres completes; preu 3 pessetes.

En aquestes matexes columnes s'ha fet ja repetidament el judici del gran mestre de nostra prosa festiva. No havèm pas de repetirlo. Servexi doncs aquesta nota com anunci de l'aparició del volúm, pulcrament presentat com els anteriors de la matexa col-lecció, que ab tan de carinyo edita l'*Ilustració Catalana*.

J. M. Y R.

***

Cartes de dona. XAVIER DE ZENGOTITA. Imprempta Moderna.

Es de suposar que l'autor del llibre que porta l'esmentat rètol no s'ha proposat ni remotament solucionar el problema de l'emancipació de la dona, doncs en altre cas demostraría desconexensa absoluta de les séves propries aptituts. Ens presenta una serie de dones que es revelen contra tot lo existent y es sinceren al espós, al aimant o a l'amiga per medi d'una carta. ¿Què hi ha en aquesta carta? Veiemho: un conflicte que s'ha plantejat y es resol pera crearne un altre de més greu, extracte d'idees velles, reminiscencies de la novela vulgar, una llissó de moral que solsament podría convence a les *demi-mondaines*... ¿Què hi manca? Discreteig en particular y desconexement en general de la psicología femenina.

No pretenèm dir per axò que *Cartes de dona* sía un llibre fusellable, mes entenèm que parteix d'un erro fonamental. Si l'autor en lloc de tenir tanta pressa y poca modestia (com demostra el prefaci) s'hagués guardat els manuscrits més temps, dedicantse mentrestant al estudi de la dona, observant, o de tot lo que ab la matexa té relació, llegint tractats de pedagogía y psicología moderna, noveles y tot quant, en fi, li hagués pogut enfortir els conexements, triant entre altres llibres, per exemple, la *Genealogía de la Moral*, den Frederic Nietzsche, les *Cartas de mujeres*, den Jacinto Benavente, la *Physique de l'Amour*, den Remy de Gourmont, les *Lettres de femmes*, den Marcel Prevost, ab seguresa que més endavant ens hauría pogut oferir quelcòm més sòlit, més modest y més lloable. Mentres que ara passaràn les séves cartes sense haver despertat el més petit interès. Y es llàstima que el treball y les energíes d'un jove que té condicions no síen aprofitades.

P. P. G.

Ningú content

A trenc d'auba, exint victoriosa d'entre'ls amanyacs de la boira, que havien cura d'atuirla per la traidoria dels acaronaments impurs, la montanya s'ha dexondit del somni, amostrant ben cofoia 'ls esblaimats habillaments que, poc a poc resorgiren sobergament al copsar les dolcíssimes besades d'un sol ardent de matinada.

El savi lás ja de treballar, ha obert amplament el gòtic finestral de sa cambra d'estudi y de colsos a l'empit ha divagat una bona estona ab l'esguart fit a l'espai sens límits, el ritme murmuriós del torrentar que zig-zaguejava per la florida plana, escoltantne y embadalintse en les suaus voladuríes dels xirois aucells que solcaven d'ací y d'allà en escamots magnífics tot entonant la corranda armoniosa de les amors primaverals.

Pensava y a frec de llavi, volía desclourèseli una tendrívola rialla. Aquella

vida triomfal, hermosa y potenta desliurada d'estúpits lligàms ab retocs d'independencia y pietista, eternament solemnial, era la essencia de la teoría que en sa esmaginansa llavoraves d'ensà que la reveusa va desclòureli les parpelles a la rabejadora llum de l'esperit.

Y ara al ovirar com llunyanament se confonía 'l blau del cel ab el morat de l'altívol cimall de la montanya, creia que axís com abdós se confonien en estreta abrasada, fermament axís també ell havía assolit que ses aspiranses de realitat se confonguesin ab la realitat matexa, com a summa d'inefable perfectesa, com a darrera de les aspiranses que pogués niuar en el cor de les gèneres.

La claror explendenta del sol l'havía obcegat y a les palpentes baxant tremolosament els esglaons que conduíen a la exida, volgué anarsen a gaudir de la immensitat a plè camp.

Obrí la porta y's trobà en la rogenca era curulla de blats rossejants, que esperaven desgranar llurs espigues sota les potes del matxo qu'atiarien els terrasans fentli petar les xurriaques de tan en quan per damunt les espatlles deslustrades.

Va saludarlos fent una lleu inclinansa ab la testa y comensà l'ascens desitjat. Y a mida que ses petjades s'anaven marcant en la rogenca terra remarcava que 'l cel y la montanya cadascú 's trobava allà ont li corresponía ésser: ella sota 'ls séus peus y ell enlaire, més enlaire de lo que li hauría plagut que hi fós.

Ja en el cimall abrubte, immòvil, se creuà de brassos y s'esplaià guaitant arreu. Per damunt la séva testa, d'escaient profil, la immensa blavor se destacava serenament. Y enllà, entre penombres que confosament se retiraven, semblava que 'l cel planés altres tantes montanyes.

Devallà ab recansa, vensut, comprenent la feblesa humana.

Quan fou aprop dels terrassans, que en la séva era trastejaven, els esguardà en silenci, encisat de la joia ab que 'ls ignorants passen la vida, sense trastorns, no tenint pas altre encaboriament que el mos de pà benaurat ab que satisfaràn llurs fretures.

Consideravael greu patir de les ànimes escullides que lluiten coratjoses en ares de l'ideal y pensanthi deia: la realitat es unacosa fatal: som a la terra y caminàm damunt la terra. Mes les clarors exelses de l'ideal ens han sigut donades perquè ens aconortessim ab la esperansa.

Els terrassans envejaven al savi...

ANFÓS SANS Y ROSSELL

*** **Mestre ve de «magis» (més); ministre de «minus» (menys). La realitat se troba renyida ab l'etimología. Urgeix endressar la primera en el sentit de la segona, posant el mestre al cap de la societat, y per de prompte al nivell del jutge, del magistrat, del rector, del enginyer...**

Joaquim COSTA

MOVIMENT AUTONOMISTA

Barcelona

Ateneu obrer del districte segón. — Sobre l'interessant tema «La cooperació al Nort d'Europa» dilluns passat a la nit va donar una conferencia en aquesta societat, el distingit sociòlec D. Joan Salas y Antòn.

Encomià 'l conferenciant l'importancia de la cooperació com a obra social disertant escaigudament sobre les formes d'organisació que aquella revesteix en diferents países, esmaltant el séu discurs ab gran luxo de detalls que comprovaren els profonds estudis que 'l senyor Salas te fets sobre la materia.

Dita conferencia fou ilustrada ab numeroses progeccions fotogràfiques d'edificis destinats a cooperatives radicant en els principals estats de la Europa septentrional.

El senyor Salas Antòn fou molt aplaudit per la numerosa concurrencia que va anar a sentir la séva autorisada paraula.

***

Solidaritat Catalana. — La Comissió Organisadora del Homenatge de Solidaritat Catalana ens prega la publicació de la següent carta dirigida a totes les societats de Catalunya, pera que arribi a conexement de les que, per extravío o mala direcció no la rebin y pera que en aquelles poblacions ont no existexin societats constituides els particulars que desitgin concorrer al grandiós acte procurin posarse d'acort procedint al nomenament d'un Delegat y oficiant el séu nom a la Comissió Organisadora, Alt de Sant Pere, número 2, pis primer, Barcelona

Els Ajuntaments que vulguin honrar el acte enviant representació personal, además de les adesions que's van rebent, poden procedir en la matexa forma.

La organisació d'un acte al que concorreràn milers de persones, precisa aquesta previa orientació.

Diu así la carta:

«*Solidaritat Catalana.* — Comissió Organisadora. — Sant Pere més Alt, 2, 1.°, Barcelona. — Senyor President: Per més que no pot senyalarse encara el dia y lloc en que se celebrará l'anunciat Homenatge de Solidaritat Catalana, lloc y día que depenen, entre altres circunstancies, de l'estat constitucional de Barcelona, convé anar preparant l'organisació de tan grandiós acte, a quin efecte y atenent al plan que aquesta Comissió té pensat, convindría:

1.° Enviar l'adesió al acte, per oficí

2.° Procurarse, si no 's te a punt, bandera, senyera o penó pera assistir al homenatge.

3.° Posarse d'acort ab les entitats de tots els partits, societats económiques, de Foment o qualsevulga altra constituida en exa localitat, particulars, etc., pera que entre totes nomenin un Delegat que haurà de concorrer a la Festa ab la representació que hi vingui, pera entendres ab ell directament aquesta Comissió y comunicarli instruccions precises pera 'l mellor èxit del Homenatge.

De vosté, agraits y atents S. S. q. s. m. b., *Josep Roca y Roca, Francesc Cambó, Miquel Junyent*».

— S'ha publicat el següent manifest:

«*A les dones catalanes.*— El fonament de la Patria es la familia; el fonament de la Familia es la Dona; tots els moviments patriòtics, tots els esclats del sentiment han de tenir per ajuda a la Dona.

¡Oh Dones Catalanes, esposes, mares, filles, promeses, tot amor, tot sacrifici! Vos cridèm a enfondir la Solidaritat Catalana, aquest esclat de Vida del nostre poble que l'ha de regenerar! Vos cridèm de dues maneres; primera, a portarhi vostra ofrena metàlica, omplint les llistes de subscripció; segona, demanantvos que hi porteu vostre amor fent del cor de cada home que per vosaltres bategui, un altar per Catalunya.

Sortosament per ella en l'integral despertar de nostra terra s'hi ha barrejat la dona catalana: la causa de Catalunya, causa d'amor, es saldada desde aquesta hora.

Que cada casa per amor de les dones, sigui un raseret de la causa catalana; axís cumplím nostra missió.

Dones Catalanes; fent Patria fem familia, fent llar fem amor. — Barcelona, avril de 1906».

***

Associació Protectora de la Ensenyansa Catalana. — Aquesta Associació, comptant ab la cooperació de totes les Associacions catalanistes de dins y fora de Barcelona y guiada pel propòsit de facilitar a totom el poguer contribuir ab modestes quantitats a la patriòtica obra d'establir y de fomentar Escoles Catalanes, ha creat uns talonets de 5 cèntims un, qual propagació està confiada a delegats especials de dites Associacions, haventse distribuit, además, en fabriques, tallers, magatzems y establiments similars.

Considerant la indicada tasca com obra nacional, dever es de tot bon català l'interessarhi a totom sens distinció d'opinions. La educació del nostre poble no pot ésser indiferent a ningú que verament l'estimi y cal que sía facilitada y estimulada a mida de les forses de cada hu.

Fentho axís, es com podrèm posar a nostra terra al costat dels países cultes y progressius.

Les persones que desitgin distribuir periòdicament un o més talonaris de 100 fulls de la mencionada quantitat, poden solicitarlos dels delegats de les Associacions aludides o be de qualsevol dels vocals del Conceil Directiu de la Protectora.

Aquestos, se complauràn en rebre adesions pera suscripcions mensuals.

NOVES Y ECOS

Caramelles. — Mogudes per una atenció impagable algunes associacions chorals, seccions orfeòniques y chors infantils de escoles catalanes han oficiat a EL POBLE CATALÀ que desitjaven obsequiarnos ab serenades aquesta nit de caramelles.

Els nostres amables amics al pendre una iniciativa que agraím no han recordat ben segur que un estimat company nostre re ta a la presó, allunyat dels séus y sotmès a la dura llei de la Justicia... Y allí ont perdura un dol no hi caben recepcions, ni cants, ni festes.

Que 'ns excusin, doncs, els simpàtics artistes, un altre any serà que obrirèm la nostra casa al séu art y a la séva alegría. Mentrestant posèm avui per ells un reconexement fondo en el nostre cor.

***

L'Enric Borrás. — Dimars passat va arribar a Barcelona ab l'exprés de Madrid l'eminent actor català D. Enric Borràs pera passar entre nosaltres aquests díes de setmana santa.

El senyor Borrás juntament ab la Companyía del Teatre de la Comedia de Madrid, de la que es director, vindrà a donar cinquanta representacions en Eldorado de aquesta ciutat, debutant el vinent més de maig.

***

En Zulueta a Vilafranca. — Diumenge el diputat pel Penedès, Sr. Zulueta, reuní els séus electors en el cap del districte dera platicar ab ells y exposalshi la séva obra y rebre les séves felicitacions.

El Liberal de Barcelona resenya en aquestos termes aquell acte:

Ayer, con motivo de inaugurarse la Juventud Republicana de Villafranca del Panadés, el diputado á Cortes por dicho distrito pronunció un discurso que bien puede considerarse inicial de algún acto importantísimo para la política catalana principalmente.

En encomio de su representante en el Parlamento y de las ideas republicanas, primero el Sr. Lahora, presidente, el secretario señor Fuster y el conocido orador Sr. Rius pronunciaron discursos aplaudidísimos, como lo fué también una carta del Sr. Villomar.

Después, la concurrencia prodigó una ovación al ponerse en pie el Sr. Zulueta.

Su discurso versó sobre tres puntos principales, á saber: su gestión en las Cortes; confirmación de su antiguo manifiesto á sus electores, en el cual señalaba como ideal suyo la República helvética; actitud ante la concentración de solidaridad, y la conveniencia de definir ésta en moldes autonomistas republicanos.

El Sr. Zulueta dijo que había preferido á un mitin de grandes proporciones aquella reunión en lugar relativamente pequeño, porque lo que debía decir revestiría carácter más íntimo, y la palabra, libre de sugestión que ejercen los grandes núcleos de oyentes, traduciría más fielmente sus ideas. Además, su estado de salud, á consecuencia de la fatiga parlamentaria en gran parte, le impedía esfuerzos oratorios.

En cuanto á la política palpitante, fué claro y preciso. Entiende que coincidiendo los gubernamentales con los federales en cuanto se refiere á los preceptos prácticos de su doctrina, dejando á un lado lo que tenga de filosófica y abstracta, y coincidiendo con los regionalistas de la izquierda en las ideas autonomistas, con esas tres fuerzas podría llegar á constituirse un gran partido dentro de la forma republicana, ya que el régimen actual obstruccciona la regeneración española.

Esta fuerza, inspirada en la política que él viene hace años preconizando, pues el mal no se corrige con enmiendas en los presupuestos, sino realizando una honda y radical reorganización de la administración pública, sería una esperanza firme y legítima para la patria, echando los cimientos de la España nueva.

Todos los párrafos del discurso fueron estrepitosamente aplaudidos, sobre todo aquellos en que celebrando la coincidencia catalanista y republicana para combatir lo que sea común siendo contrario á la libertad, declaraba que por caminos más sólidos y duraderos ha de conseguirse la formación de un partido que responda á la aspiración de Cataluña y de las demás regiones dentro del campo de la democracia.

Les declaracions del Sr. Zulueta, que sempre porten un segell d'alta política, han sigut aquestos díes molt comentades, vejenthi en elles noves esperanses pera nostra terra y pera l'acció de la Democracia dintre d'ella.

***

Els Somatents de Catalunya. — Tot lo que tendexi a desnaturalisar l'institució catalana del somatent ha de merexe la nostra protesta.

Per axò 'ns sentím conformes ab aquesta nota que firmada per R. Ramon publica 'l *Baix Panadès*:

«Cal que s'hi fixin els individus dels somatens armats de Catalunya a en la alocució que 'l séu comandant general senyor Ruiz Rañoy els hi ha dirigit, y que publica 'l butlletí *Paz y Tregua*, orga del Institut. En ella senyala 'l general als somatens el deber en que están de *auxiliar al ejército en la defensa de la patria si alguna vez se viese ésta amenazada* y convida a que, si algú dels individuus no está conforme ab aquest deber y altres extrems que senyala y del mateix se deriven, se separi del somatent, entregant la séva credencial y la séva arma abans de donar als demés un mal exemplar.

Se ha tirat y 's tira massa a desnaturalisar el fi pel que foren creats el somatents a Catalunya. Massa disposicions, massa reglaments y massa organisació militar, que no 's necessiten pera perseguir a lladres y malfactors; reglaments y disposicions que no tenien ni necessitaren al any 1808 els somatens dels pobles d'ensà y enllà del Montserrat per aplegarse al Bruch; ni els del Panadès per ferse forts al Arbés y a Vilafranca; ni els de Girona per defensar la sua ciutat que feren immortal; ni els de tantes altres comarques que al só de la campana acudíen amatents pera defensar precisament la patria, sense excitacions de ningú ni alocucions que 'ls obligués a ferho; y ho feren perque sí, perque 'ls sortía de dintre, per sentiment patri, aquest sentiment que no 's imposa, que naix espontani en el sí del individu.

Massa disposicions, massa reglaments, massa organisació militar, que abans els somatens se passaven sense 'ls tals, y no obstant, al sentí 'l brandar de la campana, acudía totom, y totom ho era de somatent, d'una manera expontánia, per altruisme, sens preguntar per qué se 'l cridava; ja fos per defensar al vel, al poble, á la patria...

Axís era 'l somatent y axís deu ésser. Tot lo demés que 's fassi tendint a trèurelli la espontaneitat y planesa que li han sigut peculiars y que 'l caracterisaven, será desnaturalisarlo, borrarli la séva fesomía propia.

Al somatent li deu bastar la campana per cridarlo y son esprit altruista per acudir a la crida».

***

Aniversari. — Aquestos díes Catalunya ha recordat l'aniversari de la mort del doctor Robert, en quin nom s'involucra tota una época del Catalanisme.

EL POBLE CATALÀ plora al patrici que la mort ens arrebassà y dedica a sa memoria tota una corona de recorts y d'entusismes.

PASTILLES MORELLÓ

Obren per inhalació dels agents antissèptics y balsàmics que desprenen a mida que van disolventse en la boca. — Curen *refredats, tos, catarros, asma, bronquitis* y demés afeccions de l'aparell respiratori. — Indispensable als que han de cansar la veu y als qui llurs ocupacions els obliguen a sofrir cambis de temperatura. **Se vènen a casa tots els apotecaris.**

BIBLIOTECA POPULAR DE L'AVENÇ

VOLUMS PUBLICATS

1. — SANTIAGO RUSIÑOL: D'aquí i d'allà.
2. — LLEÓ TOLSTOI: Contes (primera serie). Traducció de J. Casas-Carbó.
3. — J. MASSÓ TORRENTS: Croquis Pirenencs (primera serie).
4. — SACHER MASOCH: Historietes galizzianes. Traduceió de J. Casas-Carbó.
5. — FREDERIC MISTRAL: Nerto, poema. Traducció de Jacinto Verdaguer.
6. — JOSEP ALADERN: La gent del llamp.
7. — JACINTO VERDAGUER: Viatges.
8. — MOLIÈRE: L'Avar, comedia en cinc actes. Traducció de J. Roca Cupull.
9. — J. POUS PAGÉS: Per la vida, novela.
10. — DANT ALLIGHIERI: La Vida Nova. Traducció de Manuel de Montoliu.
11. — NARCÍS OLLER: L'Escanya-pobres, novela.
12. — CAMIL FLAMMARION: Urania. Traducció de Rafel Patxot y Jubert.
13. — MIQUEL S. OLIVER: L'Hostal de la Bolla.
14. — LLEÓ TOLSTOI: Contes (segona serie). Traducció de J. Casas-Carbó.
15. — A. BOSQUETS Y PUNSET: Del Montseny.
16. — J. MASSÓ TORRENTS: Croquis Pirenencs (segona serie).
17. — VÍCTOR CATALÁ: Ombrivoles.
18. — IVAN TURGUENEFF: Ensaigs. Traducció de Joan Rosselló.
19. — ENRIC IBSEN: Joan Gabriel Borkman, drama en quatre actes. Traducció de J. Roca Cupull.
20. — EMERSON: La confiança en si mateix. L'Amistat. Traducció de Cebrià Montoliu.
21. — GOETHE: La Margueriteta (escenes del *Faust*). Traducció de Joan Maragall.
22. — XAVIER DE MAISTRE: Viatge al voltant de la meva cambra. Traducció de Rafel Patxot y Jubert.
23. — PASCAL: Pensaments. Traducció de Manuel de Montoliu.
24. — GABRIEL ALOMAR: Una vila que 's mor. Tot passant.
25. — VALENTÍ ALMIRALL: Articles literaris.
26. — JACINTO VERDAGUER: Excursions.
27. — JOSEP M.ª FOLCH Y TORRES: Laria, novela. Primer premi en el concurs de noveles.
28. — FELIP PALMA: Asprors de la vida.
29. — EMILI LLITRÉ: Positivisme. Traducció d'Albert Aldrich.
30. — Contes populars del Japó. Traducció de J. Massó Torrents.
31. — JOAN ALCOVER: Art y Literatura.
32. — ENRIC DE FUENTES: Tristors, novela. Segon premi en el concurs de noveles.
33. — J. POUS PAGÉS: L'endemà de bodes, comedia en tres actes.
34. — JOAN ROSSELLÓ: En Rupit, novela.
35. — ENRIC IBSEN: Espectres, drama en tres actes. Traducció de P. Fabra y J. Casas-Carbó.
36. — LLUIS DOMENECH Y MONTANER: Estudis polítics.
37. — SALVADOR GUINOT: Escenes castelloneses.
38. — JACINTO VERDAGUER: Flors de Maria.
39. — AGUSTÍ CALVET: Sentiment. Tercer premi del concurs de noveles.
40. — J. GIACOSA: Com les fulles, comedia en quatre actes. Traducció de Narcís Oller.
41. — MIQUEL ROGER Y CROSA: La Pera de plata, Primer accéssit del concurs de noveles.
42. — POMPEIUS GENER: L'intellecte grec antic.
43. — GERONI ZANNÉ: Assaigs estétics.
44. — MANUEL ROCAMORA: Vergonya. Según accéssit del concurs de noveles.
45. — JOHN RUSKIN: Els lliris del jardí de la Reina. Traducció de Manuel de Montoliu.
46. — RAMON LLULL: Llibre de les besties
47. — IGNASI IGLESIAS: Flor tardana. — La festa dels aucells, quadros de costums en un acte.
48. — IGNASI DE L. RIBERA I ROVIRA: Portugal artistic.
49. — A. RUBIÓ I LLUCH: Catalunya a Grecia.
50. — VICENS M.ª DE GIBERT: Gent de montanya, novela.
51. — JOAN LLONGUERAS: Lluminoses, poesies.

PREU DE CADA VOLUM: DOS RALS

SIS MELODÍES

PERA PIANO Y CANT

ORIGINALS DE FRANCISCO ALIO

Aquesta segona edició, degudament corretgida per son autor, se ven al SINDICAT MUSICAL DOTÉSIO: Portal del Angel, 1 y 3, y a les principals llibreries de Barcelona

ROBUSTINA DURAN Y ESPAÑA

Eficacia inmediata en Anemia, Neurastenia, Depressions nervioses, Clorosis, Debilitat, Atonía gástrica, Escrofulisme. — Depósits: Farmacies de Genové, Rambla Centre, davant del Liceu, y de Durán y España, Valencia, 278; dreta Ensanxe, al peu del Passeig de Gracia

Aigues minerals naturals de la Societat Anónima

Vichy Català

Termals, alcalines, bicarbonatades sòdiques. Sens rival pera 'l **reumatisme**, la **diabetes** y afeccions del **estòmac, fetge, melsa.**

Aquestes aigues, de reputació universal, sols se venen embotellades, y les botelles porten totes els distintius ab el nom de la **Societat Anònima del Vichy Català.** Cridèm l'atenció de tots els consumidors, y molt particularment dels malalts, pera que no's dexin sorprendre admetent com idèntiques a nostres aigues altres d'**artificials** que s'oferexen en aquest mercat ab noms de **fonts imaginaries** que sols son marques de fábrica y no **fonts d'origen.**

De venda en totes bandes. - Administració: Rambla de les Flors, número 18, entresol

Rentada y bugada depressa de la roba blanca, sense foc, ab el Llexiu líquit "Estrella-Conejo"

Primera y única important fábrica en Espanya ★ Fundada en 1895

EL CONEJO. MARCA REGISTRADA

S. CASAMITJANA MENSA

CASTAÑOS, 14-BARCELONA

Exigexis la meva firma y la marca **Conejo** en el — — — — precinte de cada ampolla — — — —

¡FORA PEL MOXI!

Els POLVOS COSMETICS DE FRANCH treuen en pocs minuts el pel de qualsevol para del cos, mata ses arrels y no torna a surtir. No irrita 'l cutis. Aquest depilatori es utilissim a les senyores que tingen pel moxi (vello) a la cara y brassos, perque ab ell poden destruirlo.

Un pot: 2'50 pessetes. S'envia certificat per correu si per endavant se reben 3'50 pessetes en libransa de Giro mutuo o en sellos de correu.

FARMACIA BORRELL Compte del Assalt (carrer Nou) 52 - Barcelona

CAPSES DE LUXO

Pera casaments y batetjos ab 5o per 100 de economía

FÁBRICA Y DESPATX: **Carrer de Sant Pau, 38**

Cartró-Cuiro pera cobertes

Roviralta y C.ª

Carrer Ample, n.° 24

CASA FUNDADA EN 1870

El **Cartró-Cuiro Roviralta,** ha sigut adaptat per els parcs d'Artillería y Enginyers de Barcelona, Madrid, Melilla y Ceuta, etc.; en Canaries y Fernando Póo; per l'Ajuntament de Barcelona en la Exposició Universal 1888, Centenari de Colóm 1892, Exposició de Industries artístiques 1894. — Ajuntament de Madrid, 1884. — Ajuntament de Rubí, etc., etc. — Companyíes del ferrocarril del Nort y d'Alacant. — Conca de Valencia. — Sarriá. — De Monistrol a Montserrat. — Arsenal Civil. — Foment del Treball Nacional. — Círcol del Liceo. — Ateneu Obrer. — Junta de Presons de Barcelona. — Junta de Obres del Port. — Contracta del Dic del Est. — Catalana del Gas. — Gas Lebon. — Barcelonesa de Electricitat. — Mines de Aguilas, de Mazarrón, de Bellmunt y altres. — Teatres: Circ Espanyol; Pizarro, de Valencia; Constancia, de Mataró; Onofri, de Barcelona. — Sucreres de Valladolid, de Boñar (Lleó), de Saragossa.

Demànintse detalls y presupostos

El **Cartró-Cuiro Roviralta,** está fabricat exprofés pera els climes de Espanya, fabricant també la casa el mateix producte pera els diferents climes a que tinga que exportarse.

El **Cartró-Cuiro Roviralta,** es el més lleuger dels materials de construcció (3 kilograms el metre²) y el menys costós en son entreteniment, oferint considerables ventatges sobre sos consemblants en la construcció de les armadures, etc., etc.

El **Cartró-Cuiro Roviralta,** per son poc pes, es de facilíssim transport y de senzillísima colocació. La casa s'encarrega, ab garantia, de la colocació del **Cartró-Cuiro Roviralta,** tant a Barcelona com en totes les provincies de Espanya.

Proporciona claus (gavarrots), zincats, puntes, llistons, respalls per enquitranar. També formula presupostos a la vista de plans.

El **Cartró-Cuiro Roviralta,** es fabrica y expendeix en rotllos de 12 metres de llarc, per un d'ample (300 pams cuadrats).

Teles embreades especials. — Productes similars. — Ciment elàstic Roviralta, pera reparacions y pintures. — Barnís esquisit Roviralta, pera fer impermeables les fustes.

REPRESENTANTS EN TOTES LES PROVINCIES

Tipografía «La Académica», de Serra germans y Russell, Ronda Universitat, 7